Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | הײַנט 8 זײַטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 275 | Łódź, Sroda 27 listopada 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז מיטוואך, כד מרחשון תר״צ | № 275

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אבל כבד!

בלב מורתח קרוע לגזרים אנו מודיעים ע״ד אסוננו הנורא, בהלקח מאתנו נזר ראשנו, אבי משפחתנו, אבינו, חותננו, זקננו, גיסנו ודודנו, הרב הגדול, הנדיב המצויז, עובד ד׳ באמת, אשר מסר נפשו ומאודו בעד קיום התורה ולומדי׳

הרב אלכסנדר סענדער זצ״ל

בהרב ר׳ יצחק ז״ל

דישקין

ביום ג׳ חיי׳, כ״ג מרחשון תר״ץ הוציא נשמתו בטהרה בשנת השבעים ושמונה לימי חייו בארצנו הקדושה.
ההלוי׳ למנחת עולמים תהי׳ היום בעיה״ק בירושלים.

השרויים בצער עמוק ויגון קודר

המשפחה המתאבלת.

הונדערטער מענשען אין פלאמען

א שרעקליכע שרפה אין ניו-יארק

ניו-יארק, 26 (א.ט.אי.) היינט אין דער פריה איז אין לאנג-איילאנד (ניו-יארק) אויסגעבראכען א שרפה אין א געביידע, אין וועלכע עס האבען זיך געפונען עטליכע הונדערט ארבייטער פון דער אונטערערדישער באהן. צווישען די ארבייטער איז אויסגעבראכען א שרעקליכע פאניק, בפרט, ווייל די געביידע האט געהאט בלויז איין אויסגאנג, וועלכער איז תיכף פערפראפט געווארען. עס איז דערוויילע געלונגען ארויסצוראטעווען פון ברענענדיגען הויז עטליכע צעהנדליג שווער-פערוואונדעטע. די צאהל אומגעקומענע איז נאך נישט געלונגען פעסטצושטעלען, נאר זי דארף זיין מורא'דיג גרויס.

שרעקליכע שרפה אין א טעאטער

4 פערזאן דערשטיקט און 7 פערוואונדעט

ניו-יארק, 26 (ספ. טעל.) אין סאנטיאגא דע טשילי איז אויסגעבראכען א שרפה אין טעאטער בעת א פארשטעלונג. צווישען די בעזוכער איז א'ים געבראכען א שרעקליכע פאניק, אינ'ם געדראנג זענען 4 פרויען דערשטיקט געווארען, 7 פערזאן זענען אפגעבריהט געווארען פונ'ם פייער.

די ארץ-ישראל-קאמיסיע פון פעלקער-בונד

לאנדאן, 26 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע צו שאפען א קאמיסיע ביים פעלקער-בונד וועגען דער פראגע פון כותל-מערבי, דערוויסט זיך דער י.ט.א.-קארעספאנדענט פון לאנדאן, אז דאס האט נישט קיין שום שייכות צו דער אויספארשונגס-קאמיסיע, וואס ארבייט איצט אין ארץ-ישראל.

מ'האט געשאסען, אבער ווער און וועמען?

ירושלים, 26 (י. ט. א. טעלעגראפיש). בעת אן אראבישער אויטאמאביל מיט עטליכע אראבישע נאטאבלען איז אדורכגעפאהרען די קאלאניע „תל יוסף" זענען געפאלען אייניגע שאסען.

בעמ. פון רעדאקציע: די דעפעשע איז נישט אינגאנצען קלאהר, מ'קען פון איהר נישט וויסען, צי די שאסען זענען געפאלען פון דער נאס אויפן אויטא, אדער פערקעהרט.

15 יודען בעפרייט צוליב מאנגעל אין בעווייזען

ירושלים, 26 (י. ט. א. טעלעגראפיש).

15 יודען פון תל-אביב, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין מארד-אנפאלען אויף אראבער זענען בעפרייט געווארען צוליב מאנגעל אין בעווייזען. א יודישער סוחר, ביי וועלכען מ'האט געפונען צוויי רעוואלווערען איז פערמשפט געווארען צו 40 פונט שטראף אדער 3 חדשים תפיסה.

„יודען האבען פראוואצירט די אראבער"

ערקלערט א בעאמטער פאר דער אויספארשונגס-קאמיסיע

ירושלים, 26 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע זענען אויסגעהערט געווארען די מלוכה-בעאמטע. זייער גביעת עדות איז נישט גינסטיג געווען פאר יודען. איינער פון זיי, דער אפיציר ליז, האט געפרובט בעווייזען, אז די יודען האבען פראוואצירט די אראבער. מערימען האט קוועסטיאנירט דעם עדות, ערקלערענדיג, אז ער פערקעהרט נאר אין אראבישע קרייזען און דאס יודישע לעבען איז איהם ווייניג בעקאנט.

„שווארצע האנד"

דראהונגס-בריף אין ירושלים

ירושלים, 26 (י.ט.א. טעלעגראפיש) א יודישער סוחר פון ירושלים האט בעקומען א דראהונגס-בריף אונטערגעשריבען מיט א חתימה „שווארצע האנד". אין בריף ווערט געזאגט, אז אויב דער סוחר וועט נישט אוועקלעגען אויף א בעשטימטען ארט 105 פונט וועט מען איהם טויטען.

בעפעהל צו ארעסטירען אן אראבישען פיהרער

ירושלים, 26 (י. ט. א. טעלעגראפיש). די פאליציי האט בעקומען א בעפעהל צו ארעסטירען דעם אראבישען פיהרער האמויר הוסייני, וועלכער האט רעפרעזענטירט די אראבער אויף דער לעצטער אנטי-אימפעריאליסטישער קאנפערענץ אין פראנקפורט.

25 פונט בעלוינונג

פאר כאפען דעם אנפאלער אויף ד"ר טיכאוו

ירושלים, 26 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די אראבישע צייטונג „פאלעסטיין" האט בעשטימט א בעלוינונג פון 25 פונט אויף צו ענטדעקען די אנפאלער אויף ד"ר טיכאוו.

די צייטונג שרייבט, אז דערמיט וויל זי אונטערשטרייכען איהר שטעלונג צו דעם געמיינעם און נידערטרעכטיגען אנפאל.

כינע בעט שלום ביי די סאוויעטען

אפגעשטעלט דעם סאוויעטישען מארש אין מאנדזשוריען

שאנכאי, 26 (א. ט. או.) לויט יאפאנישע קוועלען האט זיך דער כינעזישער אויסערן-מיניסטער וואנג טעלעגראפיש געווענדעט צום סאוויעטישען אויסערן-קאמיסאריאט וועגען אויפנעהמען נייע דירעקטע אונטערהאנדלונגען, כדי אויסצוגלייכען דעם סכסוך וועגען דער מזרח-כינעזישער באהן.

טאקיא, 26 (א. ט. או.) דער סאוויעטישער מארש אין מאנדזשוריען איז אפגעשטעלט געווארען לויט א בעפעהל פונ'ם סאוויעטישען מיליטער-פיהרער גענעראל בליכער.

ניו-יארק, 26. (ספ. טעל.) די אמעריקאנישע רעגירונגס-קרייזען פערפאלגען מיט גרויס אינטערעס די געשעהענישען אין כינא. דער אמעריקאנער אויסערן-מיניסטער סטימסאן האט ערקלערט, אז אמעריקא אלס איניציאטארען פונ'ם קעלאג-פאקט איז גרייט פארצונעהמען אן אינטערווענץ אינ'ם קאנפליקט. ביז איצט האט זי עס נישט געקענט טון, ווייל ס'האבען געפעהלט אפיציעלע ידיעות פון מאנדזשוריע.

פאר רכילות אויף יודען

קאנפיסקירט אין דאנציג א פוילישע צייטונג

דאנציג, (יט"א) דאס היגע פאליציי-פרעזידיום האט קאנפיסקירט דעם קראקאווער „אילוסטראוואני קורייער צאדזיענני" פון 21 ה.ח. און די רעדאקציע צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר פערענטפערליכען א רכילותריגען ארטיקעל געגען די דאנציגער יודישע איינוואוינער סעגאל - מישקע און קורלאנדסקי. אין דעם ארטיקעל איז אויך דאס פאליציי-פרעזידיום אנגעגריפען געווארען פאר בעשיצען די דערמאנטע דריי יודען כלומרשט געגען די אינטערעסען פון דער פוילישער רעגירונג.

די דאנציגער פרעסע האט אויפ'ן שארפסטען אופן פערארטיילט דעם רכילותריגען ארטיקעל פון דער קראקאווער צייטונג.

גלח קאוואלסקי און די קלויסטער-מיידלעך

פראצעס פונ'ם מאריאוויטישען בישוף

ווארשא, 26 (טעלעפאניש). היינט איז געווען דער צווייטער טאג אין אפעלאציע-פראצעס געגען מאריאוויטישען בישוף קאוואלסקי. דער פראצעס קומט פאר ביי פערמאכטע טירען. אלס ערשטער איז אויסגעהערט געווארען גלח מארושעוויסקי. ווייטער האט עדות געזאגט איינע פון די מאנדאלינישטקעס מאריא אסינאוו. לויט'ן בעשולדיגונגס-אקט, וועלכער איז עפענטליך געלייענט געווארען אין פלאצק, האט דער עדות געגעבען פאלגענדע ערקלערונג:

אין יאהר 1922 ווען זי איז אלט געווען 12 יאהר איז זי געקומען פון רוסלאנד צוזאמען מיט איהר מוטער, איהר פאמיליע האט זיך געפונען אין א שווערער מאטעריעלער לאגע. מ'האט זי אריינגעגעבען אין דער מאריאוויטישער שולע אין פלאצק און דאן איז זי אויפ'ן פארשלאג פון בישוף פעלדמאן איבערגעגאנגען אין אינטערנאט.

די מאריאוויטען האבען פון די אינטערנאט-מיידלעך געגריינדעט א טרופע, וועלכע איז מיט פארשטעלונגען, טענץ און לידער געפאהרען איבער די פאראפיעס, אזוי האט מען זיי געפיהרט פון איין הארף אין צווייטען. דערנאך האט מען די מיידלעך אנגעהויבען צו לערנען שפילען מאנדאלין.

ווינטער 1926 אין א געוויסען אזענר האט די לעהרערין איוואבעלא ווילוצקא גערופען עטליכע מיידלעך צום בישוף קאוואלסקי. אלע זענען געווען אנגעטון אין לאוויטשער קאסטיומען, ווען זיי זענען אריינגעקומען אין שטוב, איז קאוואלסקי געלעגען אויסגעטון אין בעט צוזאמען מיט די מאנדאלינישטקעס זענען אויך אריינגערופען געווארען עטליכע נאנעס, וועלכע האבען זיך ארומגעזעצט ארום קאוואלסקי'ס בעט, די מאנדאלינישטקעס האט מען אוועק געזעצט אויף דער פארלאגע און זיי האבען געשפילט פאר קאוואלסקי'ן.

נאכ'ן ערשטען ליד האט קאוואלסקי ערקלערט אז בעת'ן שפילען האט ער געהאט א וויזיע פון הימעל, אז ער זאל די מאנדאלינישטקעס פעראייניגען מיט'ן הימעל דורכ'ן קושען זיי. בעת די ראזיגע קושען האט מען געבראכט ווייו, קוכען און פרוכטען, קאוואלסקי, האלב-ליגענדיג אין בעט, האט פונאנדערגעגאסען דעם ווייו אין גלעזער און דאן האט ער געהייסען די מיידלעך זיך דערנעהנטערען.. ער האט יעדע בעזונדער צוקושט און צוגערריקט צו זיך.

די מאנדאלינישטקעס זענען אפט געגאנגען צו קאוואלסקי'ן און שפעטער יעדען טאג. דער עדות האט געזעהן, ווי מאנכע מיידלעך זענען געגאנגען צו קאוואלסקי'ן אויף א גאנצע נאכט און ווען מ'האט זיי געפרעגט וואו זיי זענען געווען, האבען זיי געענטפערט „אויף א נאכט-אראציע". אין קלויסטער האט מען געוואוסט, אז אויב ענטפער הייסט, אז מען איז געווען א גאנצע נאכט ביי קאוואלסקי'ן. אמאל, ווען די מיידלעך האבען געטאנצט אין ספעציעל-אויפגענייטע קורצע און נעטע קליידער, האבען די גייסטליכע געוואלט זעהען די טענץ, קאוואלסקי האט אבער דערויף נישט ערלויבט.

דער פראצעס רוערט ווייטער.

Łódzki Bank Depozytowy
S. A.

לאדזער
דעפאזיטען-באנק
אקצ. געז.
לאדז, פיעטריקאווער 5

נעהמט אן פערצינזטע פקדונות (ווקיאדען) אויף ביכלעך אין זלאטעס און אין פרעמדע וואלוטען פון 10 זלאטעס אן.

דאס אויסצאהלען קומט פאר אויפ'ן ערשטען פערלאנג ביים פארשטעלען דאס פקדונות-ביכעל.

Łódź, Piotrkowska 5

עפענטליכע מעלדונג.

מיר מעלדען די עפענטליכקייט, אז נישט קוקענדיג אויף דעם אונגעהויערען קריזיס, וואס עס הערשט ביים שניידער-פאך אין לאדז, האט די פירמע וויינטרויב און קויאווסקי (נאוואמיעסקא 20) ארויסגעפיהרט די ארבייט פון אונזער שטאט אין אזוי ארום פראבירט אויסצוהונגערן איינפאך צוואנציגער האנדווערקער-פאמיליעס.

די סעקציע מענער-מאגאזין ביים מאגאזין-שניידער-פאראיין, אלע 1. מאי 2, האט אלס צייכען פון פראטעסט גערופען זיינע מיטגלידער צו פערשטרייקען אין דעם געשעפט. מיר רופען אויך אלע מאגאזין שניידער פון אומגעגענד נישט צו נעהמען קיין ארבייט אין דער אויבענדערמאנטער פירמע.

מענער-מאגאזין-סעקציע ביים מאגאזין-שניידער-פאראיין
אלע 1-טער מאי 2.

11924

טיף געריה"ט פון פריהצייטיגען טויט פון אונזער איבערגעגעבענעם און לאנגיעהריגען מיטגליד, חבר

נ"ע נתנאל קאפעל

דריקען מיר אויס דער שווערגעטראפענער פאמיליע אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

כבוד זיין אנדענקען!

דער באר פון לאדזער סינאגאגע
דער באר פון אלטשטעטישער שוהל
אויף וואלבארסקא
דער באר פון ווילקער שוהל
פראפעסיאנעלער כאריסטען-פעראיין

כוס תנחומין

אנו משתתפים בצערם של אחותינו יקרנו שרה רבקה תחי' עם כל בני' ובנות' ואת האחים ה"ה מנחם-מענדל ופנחס נ"י במות עליהם בעלה ואביהם ואחיהם כמר יודל נחום בירנצווייג ז"ל

ועל ידי אסון זה נפלה עטרת ראשיהם מעליהם.
המקום ינחם אתכם בנחמות ציון וירושלים.
יורא וזוגתו פייגא ווישאגראצקי.

אויפאדערונג.

איך פאדער אויף דעם ה'

דוד באַרובקא

פאמארסקא 119

צו בעצאהלען דעם חוב פאר דער מצבה מיט די מויער פון זיין פאטער, אין געגענזאל וועל איך נעצוואונגען זיין גריכטליך ארויסצוטרעטען.

י. ראוועט
בזשעזשינער 123.

לאָדז. 27 נאָוועמבער 1929

„נייער פאלקסבלאט"

לאָדז. 27 נאָוועמבער 1929

מעטאד־ען
פון אינקוויזיציע

אינקוויזיציע—קיין אנדער נאמען איז נישטא העד־פאר — האט געפּראַוועט די רומענישע פּאָליציי אין איהר בעהאנדלונג פון שאול סאלאמאן, דעם יודישען יונגענמאן, וואס איז בעשולדיגט געווארען אין מאכען אנ׳אטאקע נישט לאנג צוריק אויפ׳ן רומענישען אינערן־מיניסטער, ווארא וואיעוואר.

סאלאמאנ׳ען האט מען געבונדען די הענט צו־זאמען מיט זיינע פיס און געצוואונגען איהם אזוי צו קניען. צו זיינע קניע האט מען דאן צוגעבונדען אנ׳אייזערנעם שטאנג, און דערנאך איהם געלאזט הענגען אין דער לופטען מיט׳ן קאפּ אראפּ. אין אזא צושטאנד האט מען איהם אויסגעטון: אראפּגענאקעט און געשלאגען מיט גומענע שטעקענס. אלס רעזול־טאט פון די אלע פּייניגונגען האט סאלאמאן גע־מוזט אפּגעפיהרט ווערען אין שפּיטאל. יאו עס איז בעקאנט געווארען, אז ער וועט שוין א יאַהר שטענ־דיג פערבלייבען א קריפּעל.

איצט האט מען סאלאמאנ׳ען בעפרייט. זיין אומשולד האט זיך פולשטענדיג ארויסגעוויזען. פרעגט זיך: וואס האט צו דעם אלעמען בדעה צו טון די צענטראלע רומענישע רעגירונג?

תמיד, אז מען ווייזט־אן דער רומענישער רע־גירונג אויף פערפאלגונגען און רציחות אויף יודען, פערמאנט זי איין ענטפער: די פערפאלגונגען, די רציחות זענען בענאנגען לאקאלע בעאמטע. די צענ־טראלע רעגירונג האט גאר נישט געוואוסט דער־פון. זי איז נישט שולדיג. זי איז גאר פריינדליך געשטימט צו יודען.

אבער דא האנדעלט זיך דאך וועגען א פאל וואס האט פאסירט אין דער סאמע הויפּט־שטאט און וואס האט זיכער געהאט צו טון מיט די פער־אנטווארטליכסטע און די העכסטע רעגירונגס־אפּטיי־לונגען. טא ווי קומט דאס, אז אזא מין אקט פון דער שווערליכסטער אינקוויזיציע האט נאר גע־קאנט בענאנגען ווערען? די יודישע עפענטליכקייט וועט זיך נישט בערוהיגען ביז א קלאהרער און בעגויער ענטפער וועט נישט געגעבען ווערען פון דער רומענישער רעגירונג.

די יודישע עפענטליכקייט פון גאר דער וועלט האט ביז נישט לאנג צוריק געהאט גאר די ווארימס־טע געפיהלען צו דעם נייעם רומענישען רעזשים. מען האט צוגעזאגט, אז די נייע רומענישע רעגי־רונג איז איסען גערעכטיגקייט צו יודען, און אז זי איז ענטשלאסען צו ברעכען מיט דער אלטער רומענישער טראדיציע פון יודען־האס. מיר האבען געגלויבט דעם צוזאג און זיך פערלאזט אויף איהם. ווען שפּעטער זענען אנגעקומען טרויעריגע ידיעות, וועגען ווייטערע יודישע פערפאלגונגען אין רומעניען, זענען מיר אלע געווען גענייגט נישט צו לייגען צו־פיל געוויכט אויף זיי, האפענדיג, אז די נייע רעגי־רונג וועט דאך ווייזען, אז זי מיינט ערנסט מיט אונז, אזוי שנעל ווי זי וועט זיך נאר פערפעסטיגען אין זאטעל, מיר האבען געווארט און געהאפט.

נאר איצט האלט עס רערביי, אז אלע האפע־נונגען זאלען זיך אויסלאזען. ווארים וואס קען מען שוין האפען און ערווארטען פון א רעגירונג, וואס לאזט צו אזעלכע אקטען פון בארבאַרישער אינקווי־זיציע, ווי די אינקוויזיציע אויף סאלאמאנ׳ען?

און זאל זיין אפילו, אז די רומענישע רעגירונג האט ביז איצט נישט געוואוסט וועגען דער לעצ־טער נבלה, וואס איז אפּגעטון געווארען איינער איהר איינענער נאז אין בוקארעשט, אבער איצט ווייסט זי דאך. טא וואס האט זי בדעה איצט צו טון?

וואס וועט זיין די שטראף, וואס דער אינקו־וויזיטאר, וועלכער האט אזוי גרויזאם געמוטשעט סאלאמאנ׳ען, וועט קריגען פון דער רומענישער רעגירונג? און וואס וועט זיין די פערגיטיגונג, וואס דער פערפּייניגטער יוד וועט בעקומען פאר זיי־נע בהנם׳דיגע יסורים? די יודי־שע עפענטליכקייט, וואס האט ביז איצט געהאפט אויף דער נייער רומענישער רעגירונג און זי גע־שטיצט מיט אלץ וואס זי האט געקאנט, וועט זיך נישט בערוהיגען, ביז זי וועט נישט קריגען קיין געהעריגען ענטפער. ט.

——=]0[=——

די בלוטיגע טראגעדיע אין ארץ־ישראל
האט געקאנט לייכט אויסגעמיטען ווערען
סענסאציאנעלע רעוועלאציעס פאר דער אויספארשונגס־קאמיסיע

ירושלים. (י. ט. א.)

צום טעלעגראפישען יט״א־בעריכט וועגען די עדות־ערקלערונגען פון שטעלפערטרעטער פון הויך קאמיסאר ה׳ לוק פאר דער בריטישער אויספאר־שונגס־קאמיסיע דארף מען נאך צוגעבען פאלגענ־דע פרטים:

ענטפערענדיג אויף א פראגע פון אבדול־האדי, ערקלערט ה׳ לוק, אז ער ווייס נישט וועגען דעם צי אנ׳ערך טויזענד אראבישע משפחות זאלען האבען פערלוירען זייערע הײמען און איינענטום צו־ליב דער יודישער אימיגראציע. דער עדות ווייס, אז אין געוויסע פאלען זענען די אראבער ענט־איינענט געווארען, ער האט אבער נישט געהערט, אז די אראבער פון עפולה זאלען האבען פערטריי־בען געווארען, כדי צו מאכען אנ׳ארט פאר די יו־דישע זידלערס. איהם זענען אויך נישט בעקאנט אנדערע ענליכע פאלען, וועגען וועלכע עס פרעגט אן דער אראבישער רעפרעזענטאנט.

בעת עס ווערט בעריהרט די פראגע פון כותל מערבי, ערקלערט דער ליבעראלער קאמיסיע־מיט־גליד האפקינס־מאריס, אז דער ענין דארף נישט בעטראכט ווערען דורך דער אויספארשונגס־קאמי־סיע, ווייל זי איז בערופען בלויז צו אויפקלערען די סיבות פון די אונרוהען. אויך סער באיר מע־רימען איז מסכים, אז די כותל־מערבי־פראגע דארף בעטראכט ווערען דורך א ספעציעלער קאמיסיע.

עס ווערט נאכדעם בעריהרט די פערזאמלונג, וואס איז אפּגעהאלטען געווארען אין דער פריוואט־וואוינונג פון ה׳ לוק פאר דעם אויסברוך פון די אויגוסט־אונרוהען. סער באיר מערימען שטעלט פעסט, אז די ציוניסטען האבען צוגעאיילט דאס צונויפרופען די ראזינע פערזאמלונג און האבען צו־געגרייט אנ׳עפענטליכע ערקלערונג, וואס האט גע־זאלט אונטערגעשריבען ווערען דורך די יודען און אראבער. די לעצטע האבען זיך אבער דערפון אפּ־געזאגט. אין דער פראיעקטירטער ערקלערונג איז געווען געזאגט: „מיר, די אונטערגעשריבענע פאר־שטעהער פון די העכסטע מוזולמענישע און יודישע אינסטיטוציעס, ווינשען אינפארמירען הן די יודען, הן די מוזולמענער, אז אויף א געמיינזאמער פער־זאמלונג זענען מיר געקומען צו דער מסקנא, אז די איצטיגע אויפרעגונג צווישען מוזולמענער און יודען באזירט זיך הויפּטזעכליך אויף א מיספערשטענ־דעניש, און מיר זענען איבערצייגט, אז דורך גוטען ווילען קענען די מיספערשטענדעניש אויפגעקלערט ווערען. צוליב דעם גרונד פאדערען מיר אויף די יודען און אראבער צו טון אלץ, כדי צו פערלייכ־טערען די דערנעהנטערונג פון פריידליכע און רוהיגע בעציהונגען".

ה׳ לוק דערקענט דעם אריגינאל פון דער פראיעקטירטער ערקלערונג, געשריבען דורך דעם סעקרעטאר פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה׳ ברויער. ער גיט אויך צו, אז די אראבער האבען זיך אפּגעזאגט אונטערצושרייבען, וועלכע עס איז געמיינזאמע ערקלערונג. דער פאקט מאכט א שטאר־קען איינדרוק אויף אלע אנוועזענדע. ער בלייבט ביי די קאמיסיע־מיטגלידער דער איינדרוק, אז ווען די אראבער וואלטען 12 שעה פאר׳ן אויסברוך פון די אונרוהען איינגעשטימט אונטערצושרייבען די ערקלערונג, וואלט אויסגעמיטען געווארען די שרעקליכע אויגוסט־טראגעדיע.

אבדול־האדי: צי האט איהר ה׳ לוק, ווירקליך ערווארט, אז די אראבישע פיהרער וועלען אונטער־שרייבען אנ׳אויפרוף, וואס עצה׳ט פריינדליכע בע־ציהונגען צו די יודען:

ה׳ לוק ענטפערט פערביטערט: מען פארערט פון מיר צו זיין פעראנטווארטליך פאר דעם, וואס דער הויך־קאמיסאר האט געטון, פאר דעם, וואס דאס קאלאניאל־אמט האט געטון, אבער איהר קענט דאך נישט ערווארטען, אז איך זאל זיין אויך פעראנטווארטליך פאר די מעשים פון די אראבישען נאטאבלען.

וועגען דער יודישער זעלבסטשוץ ערקלערט ה׳ לוק, דאס אויף וויפיל ער ווייס, האט עקזיסטירט א פריוויליגע יודישע זעלבסטשוץ, נאטירליך נישט אפיציעל אנערקענט. ער האלט, אז טייל פון די ראזינע יונגע לייט האבען געהאלפען איינהייטען די ארדנונג ביים כותל־מערבי ערב תשעה־באב. דאס איז א קוואזי־געהיימע ארגאניזאציע, וועלכע איז אבער נישט אנגעשלאסען לגבי דער רעגירונג.

דער יוד קאגאנאוויטש
איינער פון די דריי הערשער איבער סאוו.־רוסלאנד

(א בריף פון פאריז)

דער באלשעוויסטישער דיפלאמאט, דער גע־וועזענער ערשטער ראטגעבער פון דער סאוויעטי־שער אמבאסאדע אין פאריז, — בעסעדאווסקי — איז בידוע, א יוד. וועגען זיין יודישקייט האט ער נישט ליב א סך צו רעדען. נישט דערפאר, וואס ער איז אנ׳אסימילאטאר, אדער ווייל ער לייקענט אפּ זיין יודישקייט, נאר פשוט דעריבער, ווייל ער אינטערעסירט זיך ווייניג מיט יודישע ענינים און איז וועגען זיי גאר ווייניג אינפארמירט.

אבער פערבייגעהענדיג, צוזאמען מיט אנדע־רע פראגען דערצעהלט ער אמאל גאנץ אינטערע־סאנטע זאכען אויך וועגען דער יודישער פראגע. זאכען, וועלכע קיינער, חוץ איהם, קען נישט ווי־סען און נישט דערצעהלען. אין דער עמיגראציע איז דאך בעסעדאווסקי אין משך פון יאהרען גע־ווען איינער פון די ווייניגע מענשען, וועלכע זענען געשטאנען אין סאמע צענטער פון דער באלשע־וויסטישער פאליטיק און פאר וועלכע עס זענען נישט געווען קיין סודות אין דער קאמוניסטישער פארטיי!...

זעהר אינטערעסאנט איז דאס, וואס בעסע־דאווסקי דערצעהלט וועגען קאגאנאוויטשען. דער נאמען איז גאנץ ווייניג בעקאנט זיין פאפולארי־טעט איז גארנישט צו פערגלייכען מיט דער פא־פולאריטעט פון, לאמיר זאגען, ריקאוו, ווארא־שילאוו, לארין, סאמסקי, בוכארין א. א. זעלטען ווער עס ווייס אפילו, אז קאגאנאוויטש איז א יוד, — נישט קוקענדיג אויף זיין יודיש קלינגענדיגען נא־מען. און קיינעם קומט מסתמא נישט אין קאפּ דער געדאנק, אז אט דער אומבעקאנטער יוד קא־גאנאוויטש געהערט צו יענעם „טריומווירא״, וועל־כער רעגירט אין אמת׳ען מיט דער גאנצער סא־וויעטישער מלוכה.

אזוי בעהויפּט, לכל הפחות, בעסעדאווסקי. — „מיט רוסלאנד רעגירט סטאלין" — ערקלערט ער, — „אבער ער רעגירט נישט אליין, נאר צוזאמען מיט צוויי העלפערס — מיט מאלאטאוו און קאגא־נאוויטש". סטאלין איז דער ערשטער סעקרעטאר פון דער קאמוניסטישער פארטיי, מאלאטאוו דער צווייטער און קאגאנאוויטש — דער דריטער. אט די דריי מענשען רעגירען מיט רוסלאנד. די ערשטע ראלע שפּילט זעלבסטפערשטענדליך סטאלין. ער איז דער בעל־הבית, די צוויי אנדערע זענען זע־נען זיינע משרתים. אבער היות ווי סטאלין קען בשום אופן נישט אליין אלץ פערזארגען און קאנ־טראלירען, זענען זיינע צוויי העלפערס דאך, נאך איהם, די צוויי מעכטיגסטע מענשען אין ראטען־רוסלאנד.

מאלאטאוו, א קריסט, איז דער צווייטער סעקרעטאר פון דער פארטיי, דער יוד קאגאנא־וויטש — דער דריטער. עס וואלט אבער געווען א פעהלער, לויט בעסעדאווסקי׳ס כאראקטעריסטיק, צו גלויבען, אז מאלאטאווס ראלע איז א גרעסע־רע ווי קאגאנאוויטש׳ס. גיכער פערקעהרט. בעסע־דאווסקי כאראקטעריזירט מאלאטאוו׳ען, אלס א טי־פישען בעאמטען, וועלכער איז נישט מעהר, ווי אנ׳אויספיהרער פון סטאלינס דירעקטיוועז; נישט

קוקענדיג אויף דעם, האט איהם סטאלין נישט ליב, האט צו איהם קיין צוטרוי נישט און לאדט איהם קיינמאל נישט צו זיך אין דער היים.

גאר אנ׳אנדערע פיגור שטעלט מיט זיך פאר קאגאנאוויטש. קיין שום סיסטעמאטישע בילדונג האט ער נישט בעקומען. אליין א קירושנער פון האמעל, איז ער אויסגעוואקסען אין אנ׳ארימער יודישער האנדווערקער־פאמיליע. בעת עס האט אויסגעבראכען די רעוואלוציע, — ער איז דאן אלט געווען 23 יאהר, — האט ער זיך איינגאנצען אפּ־געגעבען דער רעוואלוציאנער פארטיי־ארבייט, גע־ווארען א פארטיי־פראפעסיאנאל. זייענדיג א יוד, האט אבער קאגאנאוויטש פון אנהויב אן קיין שום שייכות נישט געהאט צו דער יעווסעקציע און בכלל צו דער ספּעציפיש־יודישער ארבייט פון דער קאמוניסטישער פארטיי. ער איז די גאנצע צייט געווען און איז געבליבען אנ׳„אלגעמיינער" קאמו־ניסט. מיט ספּעציפיש־יודישע ענינים פערנעהמט ער זיך איינגאנצען נישט, — ווייניגער ווי אייניגע קריסטליכע קאמוניסטען, ווי, למשל, קאלינין אדער כמידאוויטש. זיין איינפלוס אין דער אלרוסישער קאמוניסטישער פארטיי איז אבער א געוואלטיגער.

אנגעהויבען האט ער זיין קאריערע אין יאהר 1919 אלס פארזיצער פון דעם פראווינציעלען אויספיהר־קאמיטעט אין ניזשני־נאווגאראד, שפּע־טער איז ער געווען דער פארזיצער פון פראפעסיא־נעלע פעראיינען אין האמעל און דאן איז ער ארי־בערגעגאנגען אין דעם גענעראל־סעקרעטאריאט פון דער קאמוניסטישער פארטיי. אין יאהר 1923 האט מען איהם אויסגעוועהלט פאר א מיטגליד פון צענטראל־קאמיטעט, וואו ער האט בעקומען א וויכ־טיגע פונקציע: צו פערוואלטען מיט דעם פערזענ־ליכען בעשטאנד פון דער פארטיי. דאס בעדייט, אז אין זיינע הענד געפינט זיך דער גורל פון יע־דען איינצעלנעם קאמוניסט: קאגאנאוויטש קען יעדען איינצעלנעם אראפּנעהמען פון זיין ארבייט און איבערהויבען אין אנ׳אנדערען ראיאן. א דאנק די פונקציעס איז ער דער פאקטישער בעל־הבית איבער אלע קאמוניסטען. יעדער איינער הענגט אפּ פון איהם. יעדער וויל נושא חן זיין אין זיינע אויגען.

אין וואס ליגט דער סוד פון קאגאנאוויטשעס גרויסער פארטיי־קאריערע? זיין אפּשטאמונג איז א פראלעטארישע; ער איז קיינמאל נישט געווען א מיטגליד פון וואס פאר נישט איז נישט־קאמו־ניסטישער פארטיי און זיין פערגאנגענהייט קען נישט קאמפּראמיטירט ווערען. א סיסטעמאטישע בילדונג האט ער נישט בעקומען, אבער זיין פרוי, וואס איז עלטער פאר איהם מיט עטליכע יאהר און וואס איז אנ׳אלטע און געשולטע סאציאל־דע־מאקראטקע, האט זעהר פיל בייגעטראגען צו זיין זעלבסט־בילדונג. און קיין עם־הארץ איז ער איצט שוין נישט. זיין פיגור איז אנ׳אימפּאזאנטע, זיין קול א הילכיגער; ער איז א גוטער און טעמפּע־ראמענט־פולער רעדנער, פערשטעהט זיך גוט צו אריענטירען אין יעדער קאניונקטור, קען א סך ארבייטען. אין דער זעלבער צייט איז קאגאנאוויטש דאס, וואס מען רופט אן „אנ׳ערליכער קאמו־ניסט"; אנ׳אידעאליסט, וואס גלויבט אין דעם קא־מוניסטישען אידעאל, גלויבט אין מארקסען און לע־ניגען — און נאך מעהר — אין סטאלינען. אין זיין פריוואטען לעבען איז ער א גאנץ בעשיידענער מענש, מיסברויכט נישט זיין שטעלונג. ער פיהרט א שטילען „קליינבירגערליכען" לעבען: טרינקט זעהר ווייניג, רויכערט א סך, האט ליב צו רודע־רען, און זיין איינציגע שוואכקייט איז דאס שפּי־לען אין פרעפערענס. זיין בעשיידענער ארט לע־בען מאכט איהם זעהר בעליבט ביי די ארבייטער, — ווייל גאר נישט אלע קאמוניסטישע פיהרער זע־נען אין דעם פרט אזוי ווי ער. און קאגאנאוויטש פערשטעהט דאס זעהר גוט און לאזט זיך נישט אראפּפיהרען פון אט דעם דרך. בעת ער איז גע־ווען דער גענעראל־סעקרעטאר פון דער אוקראיני־שער קאמוניסטישער פארטיי און האט געלעבט אין כארקאוו, האט דער פארזיצער פון דער אוקראיני־שער פארטיי, א פערביסענער אנטיסעמיט און קא־גאנאוויטשעס א גרויסער געגנער, נישט איינמאל געפּרובט איהם צו קאמפּראמיטירען: ער האט פאר איהם צוגעגרייט איינע פון די שענסטע לוקסוס־הייזער אויף דער יעקאטערינאסלאווער גאס. האט דאס הויז רעמאנטירט און מעבלירט מיט די שענסטע מעבעל. דער פלאן איז געווען — צו דיסקרעדיטי־רען קאגאנאוויטשען אין די אויגען פון די ארביי־טער, וועלכע זענען אין דעם פרט זעהר שטרענג. קאגאנאוויטש האט אבער דעם מאנעווער תיכף פערשטאנען, האט זיך צוקריגט מיט פעטראווסקי׳ן און איז אריבערגעפאהרען אין א קליינעם האטעל־צימער.

בכלל איז דער פעריאד פון קאגאנאוויטשעס לעבען אין אוקראינע א דויערנדיגע מלחמה.

די דעמאלסדיגע 15 אוקראינישע מיטגלידער פון דעם קאמוניסטישען צענטראל־קאמיטעט האבען אויפגעהויבען געגען קאגאנאוויטשען א שארפע אגיטאציע: א יוד טאר נישט בלייבען אויף דעם פאסטען פון א גענעראל־סעקרעטאר; דאס קען ארויסרופען פאגראם־שטימונגען. און סטאלין האט געמוזט נאכגעבען. קאגאנאוויטשען האט מען אפּ־גערופען קיין מאסקווע און איהם בעשטימט פאר א דריטען סעקרעטאר פון דער אלרוסלענדישער קאמ. פארטיי. סטאלין האלט זעהר פון איהם, לאדט איהם איין אויף זיינע פריוואטע אינטימע אווענדען. קא־גאנאוויטשס איינפלוס וואקסט מיט יעדען טאג, און אויב מאלאטאוו וועט אוועקגעהן (וועגען דעם רעדט מען א סך צווישען די פיהרענדיגע קרייזען), וועט ער אהן שום ספק ווערען דער צווייטער, נאך סטא־לינען, סעקרעטאר פון דער קאמוניסטישער פארטיי, ד. ה. דער צווייטער מעכטיגסטער מאן אין גאנץ רוסלאנד.

י. שעכטמאן

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

27 מיטוואָך
כד מרחשון תר"צ

נאָוועמבער
זון־אויפגאַנג 7.08
זון־אונטערגאַנג 3 35

די האנדווערקער־מייסטער גרייטען זיך

צו שיצען זייער עקזיסטענץ פאר די אנקומענדע גזירות

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דעם יודישען שניידער־צעך

דער אלא"ם פון „נייעם פאלקסבלאַט" האט גע האט אַ פעולה און די יודישע האנדווערקער תּיבּען אין בעצייטענס צו פערטראַכטען זיך וועגען זייער מאָרגען!

מאנטאג איז אין שניידער־צעך פאַ־געקומען אַן'אַלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער.

בשעתו האט אין לאָדז עקזיסטירט אַ שניי־דער־מייסטער־פעראיין, וועלכער האט געצעהלט איבער טויזענד מיטגלידער, היינט צו טאג צעהלט דער יודישער שניידער־צעך קוים אַ 150 מאַן.

די פערזאמלונג האט געעפענט דער „סטאַרשי" פון צעך, ה' געלאַסען, אַנווייזענדיג, אַז די אַנ־טיסעמיטישע פאליטיק, וואס ווערט געפיהרט אין דער האנדווערקער־קאַמער קען ברענגען זעהר פיל שאַדען די יודישע האנדווערקער, האלט דער רעד־נער, אַז די יודישע האנדווערקער דאַרפען זיך אַנט־קעגענשטעלען דער דאָזיגער פּאליטיק. דער רעד־נער האט דערביי די שולד, פאַר דעם, וואס ס'קומט פאָר, געוואָרפען אויף דער האנדווערקער־צענטראַלע פון פּאָלודניאָווע 4, וועלכע בעציהט זיך לייסט צום ענין, הגם זי פעראייניגט 32 האנדווערקער־פער־איינען.

דערויף האט ה' ווײנגאַרטען אַנגעוויזען, אַז שולדיג אין דער געשאַפענער לאַגע איז די פּאליטיק וואס ווערט אַרום דעם ענין געטריבען און הזקא נישט מצד די מיטגלידער פון פּאָלודניאָווע 4, ביי דער געלעגענהייט האט ער דערצעהלט, אַ פּיקאַנטע איינצעלהייט: בעת ס'איז געשלאָסען געוואָרען דער אָפּמאַך מיט דער פּוילישער רעסורסע וועגען די וואהלען איז אונטערגעשריבען געוואָרען אַ דאָקו־מענט, לויט וועלכען די יודישע פערטרעטער אין דער האנדווערקער־קאַמער בעקומען 2 פערוואַלטונגס־מיטגלידער. דער דאָזיגער דאָקומענט האט זיך גע־פונען ביי ה' קאושמירסקי. ווען ער איז אוועקגע־פאָהרען, האט ער דעם דאָקומענט איבערגעגעבען ה' געלאַסען'ען. בעת דער קאָנסטיטואירענדער זי־צונג פון דער האנדווערקער־קאַמער איז ה' קאָוש־מירסקי נישט געווען אין לאָדז. די פערטרעטער אין דער האנדווערקער־קאַמער פון פּאָלודניאָווע 4 האבען פון ה' געלאַסען פערלאַנגט, אַז ער זאָל זיי אָפּ־געבען דעם דאָקומענט, כדי זיי זאָלען אויף דעם סמך קענען פאָדערען פאַר זיך די 2 ערטער אין דער פערוואַלטונג.

זיי האבען אָבער דעם דאָקומענט נישט בעקומען; ער איז אויף דער זיצונג פון דער האנד־ווערקער־קאַמער נישט פאָרגעלייגט געוואָרען, און די יודען האבען בעקומען בלויז אַיין פערוואַלטונגס־מיטגליד. נאַטירליך, אַז אַזוי־אַרום איז די פּאָזיציע פון די יודישע האנדווערקער אין דער קאַמער אַפגע־שוואַכט געוואָרען. נאָכדעם האט זיך ענטוויקעלט אַ היציגע דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האבען אַנטיילגענו־מען די ה"ה מאַרקעוויטש, גלאָטמאַן, קאושמירער־סקי א. אַנד.

איינגע פון די רעדנער האבען אַנגעוויזען, אַז מ'האט בשום אופן נישט געטאַרט דערלאָזען, אַז אַלס דירעקטאָר פון דער האנדווערקער־קאַמער זאָל אַנגאַושירט ווערען ה' פּיעקאַרסקי, וועלכער איז בעקאַנט מיט זיין שאַרפער אַנטיסעמיטישער שטעל־לונג, וואַרשאַ האט איהם נישט צוגעלאָזט, לאָדז האט עס אַיך געקאַנט און געוואָרפט אויסשפּועלן.

אַנ'אַנדערע ווענדונג האט די פערזאַמלונג אָנ־גענומען, ווען ס'איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז די פערוואַלטונג פון דער האנדווערקער־צענטראַלע האט בעשלאָסען אַרויסצורופען קיין לאָדז אינזש. טשער־ניאַקאָוו, וועלכער האט אַנטיילגענומען ביים אַ'יס־אַרבייטען דעם צעכען־געזעץ, אַז ער זאָל דאָ בעקענען די מיטגלידער פון האַנדווערקער־קאַמער און די פערוואַלטונגס־מיטגלידער פון די פעראיינען, כדי זיי זאָלען וויסען ווי צו האנדלען אין פערשיידענע פאַלען. נאָכדעם האט ה' געלאַסען רעפערירט די פראַגע וועגען די פּלענער וואס די פערוואַלטונג האט בנוגע די פאַרבעריטונגען צו די פאַרשטעהענדע מייסטער־עקזאַמענס.

די פּוילישע רעסורסע האט ביי זיך געשאַפען אַ שולע פאַר די, וואס דאַרפען זיך פאַרבערייטען צום עקזאַמען אויף מייסטער. די שולע בעקומט אַלס סובסידיע פון דער רעגירונג 60 פראָצענט פון די אויסגאַבען. אין דער פערוואַלטונג זענען דאַ דריי פּראָיעקטען: עפענען אַנ'איינענע פאַרבערייטונגס־שולע, פערשטענדיגען זיך מיט „אָרט" און עפענען אַ שולע געמיינזאַם אָדער פערשטענדיגען זיך מיט דער רעסורסע, אַז אַיך די מיטגלידער פון יודישען צעך זאָלען קענען בעקומען זייערע פאַרבערייטונגס־קורסען.

נאָך אַ לענגערען וויכוח אַרום דער פראַגע, וואס איז דורך אַלעמען אַנערקענט געוואָרען פאַר זעהר וויכטיג, איז אַנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון ה' ווײנגאַרטען, אַז די פערוואַלטונג זאָל זיך וועגען דעם ענין פערשטענדיגען מיט וואַרשאַ, איינציהען אינפאָרמאַציעס ביי „אָרט" און נאָכדעם רופען נאָך אַ פערזאַמלונג פון די מיטגלידער, וואו ס'וועט אַנגע־נומען ווערען אַ בעשלוס.

דער פאָרשלאַג וועגען אַ פערשטענדיגונג מיט דער רעסורסע וועגען אַ געמיינזאַמער פאַרבערייט־טונגס־שולע האט קיין פיל אַנהענגער נישט בעקומען.

קאָנטראָל־פערזאַמלונגען פון יאהרגאַנג 1889, 1902 און 1904

היינט דאַרפען זיך צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאָוואָ־טאַרגאָוואַ 18) שפּרעגאַוועס פון רעזערוו און לאַנד־שטורם מיט און אָהן געוועהר (קאַטעגאָריע A C1 C2 און D) וואָס זענען געבוירען געוואָרען אין 1889, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען און זייערע פאַמיליען־נאָמען הויבען זיך אָן אויף

E F G

H I J – מאָרגען

אין פ.ק.או. לאָדז II (נייע ציגעלגאַס 51) היינט, די געבוירענע אין 1904 י., וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט און זיי־ערע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען

A B C D E F G H Ch I J

K L Ł M N O – מאָרגען

רשימות פון יאהרגאַנג 1909

(–) היינט, מיטוואָך, דאַרפען זיך מעלדען אין לאָקאַל פון מיליטעריש־פּאָליציישען ביוראָ ביים מאַגיסטראַט (פּיעטריקאָווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג די יונגעלייט, וואָס זע־נען געבוירען געוואָרען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט און וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען

M N O P R S

Sz T U W Z – מאָרגען

שטאָטישער בודזשעט

(מ) אונטער'ן פאָרזיץ פון פּרעז דענט זשע־מיצנצקי איז נעכטען פאָרגעקומען די ערשטע בודזשעט־זיצונג, אויף וועלכער עס איז אַדורכגע־פיהרט געוואָרען אַ דיסקוסיע וועגען בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1930-31. די דיסקוסיע איז געווען זעהר אַ לעבהאַפטע

די טעג וועט פאָרקומען אַ קאָנפערענץ, פון פּרעזידיום פונ'ם מאַגיסטראַט מיט די פאָרזיצערס פון די בעזונדערע אָפּטיילונגען, כדי ענטגילטיג פעסטצושטעלען דעם בודזשעט־פּרעלימינאַר.

אַ נייער דייטשער ראַטמאַן

(מ) דאָס פּרעזידיום פון שטאָט־ראַט שטעלט פעסט, אַז דער ראַטמאַן ריינהאָלד הונקער איז פונ'ם 14 סעפּטעמבער נישט מעהר מיטגליד פון שטאָט־ראַט. אויף זיין אָרט געהט אַריין אָסקאַר קאַשנער – פון דערזעלבער קאַנדידאַטען־ליסטע.

אָפּצאָהל פון ראַדיאָ

ווי עס אינפאָרמירט דער פּאָסט און טעלע־גראַף־אַמט האט דאָס מיניסטעריום אַריינגעפיהרט אַנ'אָפּצאָהל פון ראַדיאָ־איינריכטונגען, פאַר יעדען ראַדיאָ־אָפּנעהמער וועט מען דאַרפען אָפּצאָהלען 3 זלאָטיס אַ חודש ד. ה. 36 זל. אַ יאָהר.

די טיפוס־עפּידעמיע

(וו) דער לאָדזער מאַגיסטראַט האט אויפ'ן פאָרשלאַג פון דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג בעשלאָסען איינצואָרדנען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאַל נאָך 40 בעטען פאַר טיפוס־קראַנקע.

גלייכצייטיג האט די געזונדהייטס־אָפּטיילונג פערשטאַרקט די אַקציע פון שוץ־אימפּונגען געגען טיפוס, פערשאַרפט די קאָנטראָל איבער די ברונ־נעמס, אונטערנעהמונגען, שפּייז־אַרטיקלען. כדי ענט־פאַלגרייך צו בעקעמפען די טיפוס־עפּידעמיע.

שאַרפע שטראָפען פאר נישט צושטעלען סעקוועסטירטע זאכען צו די ליציטאציעס

ס'איז אין דער לעצטער צייט פערהאַן כמעט אַ נאָרמאַלע ערשיינונג, אַז די בעלי־חובות פער־קויפען אָדער בעהאַלטען די סעקוועסטירטע ביי זיי זאַכען און שטעלען זיי נישט צו צו דער ליציטאַציע.

דער קאַמאָרניק שטעלט אין אַזעלכע פאַלען געוועהנליך צוזאַמען אַ פּראָטאָקאָל און אויף דעם סמך ווערט דער שולדיגער פערמשפּט צו קלענ־נערע אָדער גרעסערע געלד־שטראָף, אָפּהענגיג פון די אַנגעגעבענע מאָטיווען, וועלכע האבען צו אַזאַ האַנדלונג פּראָוואָצירט. ווי ס'זאָל אָבער נישט זיין קומט שוין דער ליציטאַציע נישט פאָר און דער אַרויסגעטראָגענער געריכטס־אורטייל קאָן ממילא נישט אויסגעפיהרט ווערען.

די דאָזיגע טעמים האבען בעוואויגען די בעה־רופענע פאַקטאָרען צו פּעראָרדנען די געריכטען אַנצעווענדען אין אַזעלכע פאַלען געגען די שולדיגע שטרענגערע שטראָף־סאַנקציעס. אַט איז נעכטען אין שטעטישען געריכט געווען אויף דער בעשול־דיגונגס־באַנק דאָס פאַר־פאַלק פּערדינאַנד און באַרבאַראַ זיבערט, געגען וועלכע ס'זענען פערפיהרט געוואָרען אויש 6 פּראָצעסען פאַר נישט צושטעלען זייערע אָבּגעשריבענע זאַכען צו די בעשטימטע ליציטאַציעס.

אויף דער געריכטס־פערהאַנדלונגען האט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער אַנגעקלאַגטער זיבערט, אַנ־אָרימער דראָזשקאַרוש האט זיך אַנגעבאַ־נט אויף לינקס און רעכטס און געשריבען וועקסלען בלינ־דערהייט.

די ערשטע 6 מלוות האבען געלאָזט מאַכען זאַיענטשעס אויף פערשיידענע זאַכען און אַיך אויפן געשפּאַן.

ווען עס האבען אונטערגעריקט די טערמינען, אויף וועלכע די ליציטאַציעס זענען בעשטימט גע־וואָרען, האט דער בעל דבר די בעטרעפענדע זאַ־כען אוועקגערוימט און איבערגעלאָזט אין שטוב נישט מעהר, ווי נאָר אַנ'אַלטען שטרוי־זאַק, אַ צובראָכענע געם פויגעל־שטייג, אַ שוואַרצע קאַץ און אַ האלב טויט שקצימלעך.

דער אַנגעקלאַגטער פּערדינאַנד האט ערקלערט אַז ער איז אַ קרבן פון „פּאַסטעמפּ". קיין שום וואושנע פּאַבּאושיר היל היינט נישט פאָהרען אויף קיין דרינגענדע אַזוי, אַז ער האט אפילו נישט פער־דינט אויף פּאַשע פאַר דער פּידנער שקאַפּע און מורא־האַבענדיג טאָקע, אַז זי זאָל נעבעך פון הונ־גער נישט אויסציהען די מאָגערע קאָפּעטעס, איז ער זי געצוואונגען געווען צו פערקויפען.

וואס שייך די איבעריגע סעקוועסטירטע זאַ־כען, האט ער זיי פערגעלטעט, וויל זיינע יאַטלעך האבען געפּרואווט צו פּיקען און אַגב האבען זיי אויך אַביסעל אונטערגעקרענקט.

דער נאַטשאַלניק פון שטעטישען געריכט היכ־טער שיטניצקי, וועלכער האט דעם ענין בעהאַנדעלט, האט נישט גענומען אין אכט די טענות פון אַנגע־קלאַגטען און פערמשפּט פּערדינאַנד זיבערט'ען צו 1 חודש פאַר יעדען פּראָצעס, ד. ה. צוזאַמען צו 6 חדשים טורמע און זיין פרוי באַרבאַראַ, אַנגע־טער וועמענס אויפזיכט די סעקוועסטירטע זאַכען זענען איבערגעלאָזען געוואָרען — צו 7 טעג פאַר יעדען פּראָצעס, ד. ה. צוזאַמען 42 טעג.

אקציע פון הויז־בעזיצער אפצושאפען דעם לאקאטארען־שוץ אין משך פון 6 יאהר

אויף אַנ'אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון הויז־בעזיצער איז בעשלאָסען געוואָרען: 1) צו בעשטיי־ערען יעדען הויז־בעזיצער מיט 20 זל. צו שאַפען אַ פאָנד פאַר די לאָדזער פּיערלעשער; 2) זיך צו ווענדען צו דער שטעטישער מאָכט, אַז דער פּראָ־יעקט פון רעגולאַציע פון דער שטאָט, זאָל ווי אַמשנעלסטען איבערגעשיקט ווערען אין שטאָט־ראַט דעפיניטיוו בעשטעטיגט צו ווערען; 3) די פאָדערונגען פון די הויזווירטע ווערען אַלס נישט אָננעהמבאַרע אָפּגעוואָרפען; 4) זיך ווענדען מיט אַ מעמאָריאַל צו דער צענטראַל־מאַכט וועגען אָפּשאַפען דעם לאָקאַטאָרען־שוץ געזעץ ביז'ן יאָהר 1936.

וועגען בעציהונגען פון ווירט און לאָקאַטאָר: דער לאָקאַטאָר טאָר נישט אַרויפשטעלען אַ ראַדיאָ־אַנטענע אויפ'ן דאַך אָהן דער ערלויבעניש פונ'ם ווירט.

ווייטער איז געמאָלדען געוואָרען, אַז לויט אַ פּאַראָרדנונג פונ'ם מלוכה־פּרעזידענט פונ'ם 1928 זענען די הויזווירטען שוין נישט פּערפליכטעט צו פעריכטען די טראָטואַרען. די פליכט ליגט אויף דער פערוואַלטונג פון שטאָט. די הויזווירטען זע־נען נאָר מחויב צו פעריכטען די טראָטואַרען אין די ערטער, וואו זיי ווערען צוגראָבען, כדי איינ־צושליסען דאָס הויז אין דער קאַנאַליזאַציע.

צום סוף איז געמאָלדען געוואָרען און אויפ־מערקזאַם געמאַכט געוואָרען די הויזווירטען דערויף, אַז די נייע איבערבויאונגען אָדער צובויאונגען אָהן דער ערלויבניש פון דער מאַכט קענען דורך דער מאַכט אַלס נישט ענטשפּרעכענדע, אָפּגערוימט ווערען.

פאר וואס עס בעשטימט געווארען א קאמיסאר

אין קרייז פערזיכערונגס־אמט

(וו) דעם 22. אָקטאָבער איז לויט אַ בעשלוס פון הויפּט־פערזיכערונגס־אַמט, פינאַנץ־רעגלאַמענט גע־וואָרען די פערוואַלטונג פון קרייז פערזיכערונגס־אַמט און ס'איז בעשטימט געוואָרען אַ רעגירונגס־קאָמיסאַר. די מאָטיווען, וועלכע זענען איצט פער־עפענטליכט געוואָרען זענען פאָלגענדע: די פערוואַל־טונג איז אויסגעוועהלט געוואָרען לויט'ן געזעץ, אויף 6 יאהר, די קאָדענץ האט זיך געענדיגט דעם 4. יולי 1929 און נישט קוקענדיג דערויף איז נישט צוזאַמענגערופען געוואָרען קיין צוזאַמענפאָהר פון רעלעגאַטען צו וועהלען אַ נייע פערוואַלטונג. ווייטער איז פעסטגעשטעלט, אַז פערזאָנען, וועלכע האבען נישט געהערט צו דער פערוואַלטונג, האבען אַנטיילגענומען אין איהרע זיצונגען. די רעכט און פליכטען פון דירעקטאָר האט ערפילט ד"ר וויעליגסקי, וועלכער האט בעקומען אַ נישט־בעצאַהלטען אורלויב אויף דער צייט, ווען ער איז וויצע־פּרעזידענט פון לאָדז. דעם וויצע־דירעקטאָר קלער האט מען געצאַהלט פּענסיע פון אַ דירעקטאָר.

אין דער פערבאַנדס־קאַסע האט מען, בעת דער רעוויזיע געפינען אַנשטאַט געלד נישט־גע־בוכטע קוויטלעך אויף 8144 זל. און אויך נאָך אַנ־דערע קלענערע נישט פּינקטליכקייטען.

די לעצטע אויטאמאביל־פארפאלען

ווייזען דערויף אָן, אַז מ'דאַרף זיך פערזיכערן פון אומגליקס־פאַלען.

דער אָבצאָהל פאַר 10.000 זל. פערזיכערונגס־סומע בעטרעפט אויף אַ יאָהר נור 12⁵⁰ זל.

JEN. REPR. TOW. UBEZP.

„WITA" Łódź, Narutowicza 40
telefon 213-98.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש און מאָגער־ווירבעל קראַנקהייטען, ווי אויך מיט קוואַרץ־לאַמפּען (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָוונט.

ארגאניזירט די לאדזער געזעלשאפט
„פריינד פון יודישע וויסענשאפטליכע אינסטיטוט“ (יוו״א)

עהערנעכטען 9 א זייגער אינאווענד איז א דאנק דער איניציאטיווע פון א גרופע לאדזער פריינד חי אויך פון דער ווארשאוער געזעלשאפט צונויפ־גערופען געווארען אנ׳אר.אניזיר־פערזאמלונג פאר א געזעלשאפט „פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט“ צו וועלכער עס זענען ספעציעל געקו־מען פון ווארשא צוויי מיטגלידער פון דארטיגען פרעזידיום, די רעדאקטארען נחמן מייזעל און לא־זאר קאהאן.

ביי דער אנוועזענהייט פון אנ׳עולם פון 60—70 מאן, עפענט רעדאקטאר לאזאר קאהאן די פערזאמלונג, ערקלעהרענדיג דערביי די צילען און אויפגאבען פון דער לאדזער געזעלשאפט פריינד פון יוו״א, און גיט איבער דעם פאר־זיץ פון דער פער־זאמלונג דעם רעד. י. אונגער.

ה׳ אונגער פערבעט אין פרעזידיום אלס בייזי־צענדע די ה״ה רעדאקטארען לאזאר פוקס און ישראל קאהאן, אינזש. ל. הורוויץ, ארוו. זייצמאן, און אלס סעקרעטאר ה׳ י. זעלקאוויטש.

דאס ערשטע ווארט בעקומט רעד. נחמן מיי־זעל פון ווארשא, וועלכער דערקלעהרט, אין א זעהר שעהנער רעדע, דעם תוכן, די ארבייט פון ווילנער יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, און גיט א יך אפ א בעריכט פון דער נישט לאנג פארגעקומענער קאנפערענץ פון יוו״א אין ווילנע (23—27 סעפ־טעמבער ה. י.)

— בעת עס איז געבוירען געווארען דער גע דאנק צו שאפען דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינ־סטיטוט ביי א הייפעל יודישע „פאנאטיקער“, רעדער קלעהרט דער רעדנער, האבען זיך געפונען „רעד־אליסטען“ „ניכטערע קעפּ“, וועלכע האבען אין דעם אינסטיטוט, נאך איידער ער איז געבוירען געווארען, פערמשפט צום אונטערגעהן, וויל אזא אינ־סטיטוציע דארף האבען א פעסטען בודשעט, מלו־כה׳ישע אונטערשטיצונג א. ד. ג. די מעהר פאנאטישע יודישע טוער האבען געהאלטען אז אין בעסטען פאל וועט דער יוו״א זיין אזא ארט יודישע אינסטיטוציע ווי עס זענען. דאס רוב אנדערע אינסטיטוציעס — האבען א בירא, א שילדעל, א צוויי־דריי אנגע־שטעלטע און... דאס איז אלעס.

„וואלטען די פראיעקט־געבער, ארער די אי־ניציאטארען געווען יודען פון פאריז, בערלין א־דער פון אנ׳אנדער יודישען קיבוץ, וואלט דער אינ־סטיטוט אדער לגמרי נישט געשאפען געווארען, אדער אין בעסטען פאל, וואלט ער געווען אנ׳אינ־סטיטוציע צווישען די צעהנדליגער אנדערע יודישע אינסטיטוציעס פון וועלכע נאר יהידי־סגולה און ספעציעל־פעראינטערעסירטע ווייסען.

„צום גליק זענען די איניציאטארען געוועזען ווילנער, מענשען וועלכע קיין זאך איז נישט ביכולת איינצוהאלטען אין זייער ווילען, און עס איז געשאפען געווארען דער גראנדיעזער איטפאאנטער יודישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט, וועלכע איז ביי היינטיגען טאג איינע פון די ערהאבענסטע און פאזיטיווסטע קולטור־פאזיציעס ביי יודען, און עס איז נישט פערהאן כמעט קיין ווינקעלע אין דער וועלט, וואו יודען וואוינען, אז דער אינסטיטוט זאל נישט האבען זיינע געטרייע און איבערגעגעבענע מיט־ארבייטער.

„אימפאזאנט און גראנדיעז איז דער אינסטי־טוט נישט בלויז צוליב זיין גרויסע פערלעגערישע טע־טיגקייט, (ער האט בעוויזען אין משך פון זיין קור־צער עקזיסטענץ ארויסצוגעבען אזעלכע 6 גרויסע ביכער ווי 3 בענדער „פילאלאגישע שריפטען“, 1 באנד „עקאנאמיש־סטאטיסטישע שריפטען“, 1 באנד „היסטארישע שריפטען“ און דאס ביבליאגראפישע יאהר־בוך פאר 1926), נאר אויך צוליב זיין אל־זייטיגער יודישער וויסענשאפטליכער טעטיגקייט אויף אלע געביטען פון יודישען אמאליגען און היינ־טיגען לעבען“.

נאכדעם ווי דער רעפערענט גיט איבער א כא־ראקטעריסטיק פון די ווילנער טוער און די פערשי־רענע אינסטיטוציעס, וועלכע געפינען זיך ביים אינ־סטיטוט, ווי טעאטער־מוזעי, ביבליאגראפישע צענ־טראלע, ארכיוו, פסיכאלאגיש־פעדאגאגישע סעקציע א.אז.וו. שילדערענדיג מיט וואסערע ליבע און פיעטעט די ארטיגע טוער טוען זייער זאך, געהט דער רעד־נער איבער צו דער נישט־לאנג פארגעקומענער קאנפערענץ.

„אויף דער קאנפערענץ — זאגט דער רעד־נער — האבען מיר נישט בלויז געזעהן דעם פיזישען קבוץ־גליה, נאר אויך דעם גייסטיגען.

„ביז איצט איז דער יודישער וויסענשאפטלער געווען „א כל־יכול“, „א כל־בו׳ניק“, א דאנק אָ־בער דעם יוו״א האבען די יודישע וויסענשאפטלער, אויסצו־זאגען זיך ספעציאליזירט, יעדער אין זיין געביט, דער היסטאריקער שטעלט צו היסטארישע מאטעריאלען, דער סטאטיסטיקער — סטאטיסטישע, דער פילאלאג — פילאלאגישע א.א.וו.

צום סוף טיילט דער רעדנער מיט׳ן עולם זיי־נע איינדרוקען פון דער פייערונג פון דער גרונד־שטיין־לייגונג פארן אייגענעם בנין פון יוו״א, און ער דערצעהלט, אז כמעט ביי יעדען פון די אנ־וועזענדע זענען פאר שמחה געשטאנען טרעהרען אין די אויגען, ווייל:

„יודען בויען דאך אזוי ווייניג; יודען זענען פון אייביג־אן נעוואונט, אז מען זאל זיי נאר שטער־רען, דעריבער איז קיין וואונדער נישט, וואס די שמחה איז אזוי גרויס געווען צוזעהענדיג, ווי אזוי יודען בויען אנ׳אייגענעם בנין פאר זייער שעהנסטער און העהליכסטער קולטור־פאזיציע.“

לסוף אפעלירט דער רעפערענט צום לאדזער יודענטום, אז אויך לאדז זאל נישט שטעהן פון זייטען און העלפען בויען דעם יודישען וויסענ־שאפטליכען אינסטיטוט — דעם צוקונפטיגען יודי־שען אוניווערזיטעט.

נאכדעם ווי דער רעדנער ענדיגט, האט ד״ר וואלפזאן אויפגעשטעלט די פראגע — ווי איז די בעציהונג צו אונזערע קולטור־אוצרות אין העב־רעאיש, ווי איז די בעציהונג צו אנדערע יודישע וויסענשאפטליכע אינסטיטוציעס. א.א.וו.

דערויף ענטפערען די רעד. לאזאר קאהאן און מייזעל, אונגער, זיי ווייזען אן, אז די טעטיגקייט פון יוו״א איז א פאזיטיווע — פון בויען, און נישט קיין נעגאטיווע — פון צושטערען. די אנדערע פראַ־גען, וואס זענען נישט נוגע דעם יוו״א בעציהט ער זיך נייטראל. מיט די אנדערע יודישע אינסטיטוציעס געפינט זיך יוו״א אין פריינדליכע בעציהונגען. איני׳ם יוו״א ארבייטען מיט מענשען פון פערשידענע שא־טירונגען, אבי זיי האבען א פאזיטיווע בעציהונג צו יודיש.

נאכדעם איז אנגענומען געווארען דער פאר־שלאג פון י. שולמאן, אז די היינטיגע בעראטונג ער־קלערט זיך אלס ארגאניזיר־פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט“ (יוו״א) און בעשליסט אויסצוועהלען אנ׳ארגאניזיר־קאמיסיע פון 25 פערזאן. ס׳איז ער־קלערט געווארען א קורצע הפסקה און נאכדעם ווי אלע אנוועזענדע האבען זיך פערשריבען אלס מיטגלידער אין דער געזעלשאפט, איז אויסגעוועהלט געווארען אנ׳ארגאניזיר־קאמיסיע פון די פאלגענ־דע ה״ה: ד״ר ווישעוויאנסקי, ד״ר איינגער, ארוו. צימערמאן, ד״ר טארטאקאווער, ש. צימערמאן, ד״ר אורי־א, מ. פערער. ד״ר שוואלבע, ל. ווינאגראד, א. קאגאן, מ. בערשטלינג, ח. ל. פוקס, מאגיסטער באלבערישסקי, ארוו. ווייצמאן, פארבער, אינזש. הורוויטש, א. פרידריך, א. שלעזינגער, י. זעלקא־וויטש, און די רעדאקטארען אונגער, לאזאר פוקס און קאהאן, ע. האמבורסקי, י. שולמאן און ד. אבע־זשאנעק.

ביי דער קאנסטיטואירונג פון דער ארגאניזיר־קאמיסיע איז אויסגעוועהלט געווארען א צייטווייליגער סעקרעטאריאט פון 3 פערזאן: י. שולמאן, י. זעלקאוויטש, און ד״ר שוואלבע.

צום סוף פון דער פערזאמלונג איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען א בעגריסונגס־טעלעגראמע צום יוו״א אין ווילנא.

די קאנסטיטואירונג פון דער ארגאניזאציאנס־קאמיסיע וועט פארקומען דאנערשטאג אין אווענט.

*

נאך דער פערזאמלונג איז מיט׳ן אנטייל פון די ווארשאווער דעלעגאטען אראנזשירט געווארען א באנקעט אין רעסטאראן „פיקאדילי“.

ר׳ סענדער דישקין נ״ע

נעכטען, שפעט אין אווענט איז אין לאדז אנ־געקומען די טרויעריגע ידיעה, אז אין ירושלים איז געשטארבען און היינט ווערט צו קבורה געבראכט איינער פון אונזערע אנגעזעהענסטע און חשובסטע נכבדי העיר, הרב ר׳ סענדער דישקין.

דער נפטר איז אין יאהר 1852 געבוירען געוו־ארען אין גראדנע, ביי א מיוחס׳דיגער יודישער משפחה.

אין יאהר 1880 איז ער געקומען קיין לאדז, וואו ער האט געגרינדעט די בעוואוסטע פירמע „ס. דישקין“.

א דאנק זיינע אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען, ענערגיע און רעאלקייט ערווערבט זיך די דאזיגע פירמע א נאמען ווייט איבער די גרעניצען פון אונ־זער הויפט־שטאט.

ר׳ סענדער דישקין געפינט אבער, מהוץ׳ן מאנ־טעגליכען מסחר, צייט און חשק פאר גייסטיגער ענטוויקלונג, פאר עניני רוחניות, און ער איז זיך יומם ולילה מתעסק בתורה ועבודה, איינקויפענדיג זיך א נאמען אין לאדז פאר איינעם פון אונזערע שעהנסטע און אידעלסטע יודען.

אויסצורעכענען די אלע מעלות און גוטע מידות פון דעם פערשטארבענעם, וואלט געווען נישט קיין לייכטע זאך.

נענוג איז צו זאגען, אז זיין גאנץ לעבען איז א ביישפילפולע שורה פון מעשים טובים אין דער אייר־עלסטען זין פון ווארט.

זיין אופן פון צדקה געבען איז ממש געווען אויס־ערגעוועהנליך, און ס׳איז כמעט נישטא קיין וואוהל־טעטיגע יודישע אינסטיטוציע אין אונזער שטאט אדער ישיבה, וואס ער זאל נישט האבען אין איהר א גרויסען חלק.

אין יאהר תרס״ט האט ער אגב געגרינדעט די בעריהמטע ישיבה „תורת חסד“ אין לאדז, וועלכע ער האט אינגאנצען אויסגעהאלטען. (די ישיבה עקס־זיסטירט נאך ביז היינט און אין איהר לערנען הונ־דערטער קינדער).

ארויסגעפאהרען קיין ארץ־ישראל איז ער אין תמוז פאריגען יאהר.

די לעצטע צייט איז ער געווען הארץ־ליידענד, און די טרויעריגע געשעהענישען אין א״י האבען, וואהרשיינליך, פערשנעלערט זיין טויט.

מיט ר׳ סענדער דישקינס אוועקגעהן פון אונז, פערלירען מיר איינעם פון די שעהנסטע בירגער פון אונזער שטאט, און איינעם פון די ברייט־הארציג־סטע נדבנים פון אלטען דור.

ת׳נ׳צ׳ב׳ה׳

ווער ווייסט?

א יונגערמאן, 23 י. אלט, נידריגער וואוקס, שאטין, אנגעטאן אין א שווארצען פאלטאן מיט א פוטער־קראגען, איז נעכטען אינדערפריה אוועק פון דער היים און איז נישט צוריקגעקומען. ווער ס׳ווייסט וועגען איהם, ווערט געבעטען מיטצוטיי־לען ביי זיינע עלטערן: פינגערהוט, דרעווגאווסקא 23. דער אוועקגעקומענער הייסט חיים און איז נישט ביים פולען פערשטאנד.

•

נעכטען, 7 פארנאכט איז פון זיין היים אוועק דאס 15־יאהריגע יונגעל, פרידמאן און ביז איצט נישט צוריקגעקומען. ווער עס ווייסט עפּיס וועגען איהם, ווערט געבעטען מיטצוטיילען עס זיינע עלטערן אויף טארגאווע 47.

ראדיא־פראגראם
מיטוואך, 27 נאוועמבער

12,05 ווארשא — קאנצערט פון גראמאפאן־פליטעס. 16,15 ווארשא — קינדער־פראגראם. 16,45 ווארשא — קאנצערט פון גראמאפאן־פליטעס. 20,05 קאטאוויץ — „דאס פוילישע לעבען אין די אלטע צייטען“, רעפ. סימאנווסקי. 20,30 קראקא — אוועגד־קאנצערט. 20,30 ווארשא — טראנסמיסיע פון קאנצערט אין דעם ווארשאווער קאנסער־וואטאריום. 21,30 פויזען — בעזאנג־קאנצערט פון זאפיא טאמניצקא. 22,35 ווארשא — קאמוני־קאט פון פ. א. ט. 23,00 ווארשא — טאנץ־מוזיק. 19,30 לעונינגראד — סימפאנישער קאנצערט. 20,00 פראג — סימפאנישער קאנצערט. 21,00 דאווענטרי — סימפאנישער קאנצערט. 21,00 קע־נינגס־וואוסטערהאוזען — דזשעז־קאנצערט.

מעלדונג

אכטונג שטעפער מייסטער

אין צוזאמענהאנג מיט דער עפענונג פון צעך וואס וועט פארקומען די נאהענטסטע טעג ווערען אלע מיטגלידער אויפגעפאדערט זיך צו רעקלאמי־רען. די וואס וועלען נישט זיין רעקלאמירט וועלען נישט קאנען אנטיילנעהמען אין די וואהלען צום צעך. די קאנצעלאריע איז טעטיג יעדען טאג פון 8—10 אווענט. 891

צאהן־ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעהמט אן פון 2-10 און פון 4-7־ן

ליקווידאציע פון „ראסיא“

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, איז מיט עטליכע טעג צוריקגעקומען קיין לאדז דער דעלעגאט פון די לאדזער בעזיצער פון די פאליסעס אין דער פעטערבורגער פערזיכערונגס־געזעלשאפט „ראסיא“. דער דעלעגאט האט אין ווארשא געזאלט אנוועזענד זיין ביים ליקווידירען דאס פערמעגען פון „ראסיא“.

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער טערמין פון דער ליקווידאציע אפגעלעגט געווארען, ווייל ראשית איז נאך געבליבען צו רעגיסטרירען 5000 פאליסען, והשנית איז צוליב׳ן איצטיגען קריזיס נישט מעגליך צו פערקויפען די הייזער פון „ראסיא“ אויף מארשאלקאווסקא גאס, וועלכע האבען פאר דער מלחמה געקאסט 1 מיליאן רובל.

פון געריכט

בעשולדיגט אין דעזערציע

אין מיליטערישען־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם זעלנער ירחמיאל טענענ־בוים, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין דע־זערציע. טענענבוים אלס געבוירענער אין 1905 האט זיך געדארפט שטעלען צום מיליטער אין 1926, ער איז אבער נאך אין 1922 אוועקגע־פאהרען קיין ארץ־ישראל און איז צוריקגעקומען צרשט אין 1928 און זיך געמאלדען אין פ.ק.או.

דאס געריכט האט פערמשפט טענענבוימען אויף 4 טעג ארעסט אדער 20 זל. די שטראף איז אויפ׳ן גרונד פון אמנעסטיע געשענקט געווארען.

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינציגע פראצאנליע פון ווטמליבע פראפאדזישע ... ,
... אויף פלעטפוסען, קינסט־ליכע פיס, ... א. ז. ה. ... פון 5—7 און
צוריי געקומען.

מאגיסטראט פיהרט טאקע איין די „עגלה“

(ב) די שטייער־אפטיילונג פון מאגיסטראט פיהרט שוין אדורך דעם בעשלוס וועגען דער „עגלה“. צו דעם צוועק ווערען שוין געפיהרט אונ־טערהאנדלונגען וועגען דינגען א זאל, וועלכער זאל דינען אויף ליציטאציעס פאר די אוועקגע־פיהרטע זאכען און סחורות.

פערגרעסערט די פאסט־אינקאסא

(—) די פאסט־דירעקציע אין לאדז האט בע־קומען א צירקולאר פון פאסט־מיניסטעריום. אז פון 1. דעצעמבער וועט מען קענען שיקען אויף אינקאסא וועקסלען ביז 1,000 זל. אנשטאט ווי ביז איצט, נאר 200 זל.

גלייכצייטיג זענען די קאמפעטענצען פון די לאקאלע פאסט־אמטען פערברייטערט געווארען אויף די פראנצויזישע קאלאניעס אין אפריקא.

פון האנדעלס־געריכט

(2) די האנדעלס־אפטיילונג ביים קרייז געריכט האט ערקלערט באנקראט דער פירמע „ברידער טושינסקי“ אין בזשעזשין.

די אינהאבער פון דער פירמע, אלס בייזווי־ליגע באנקראטניקעס, איז בעשלאסען געווארען ארייגצוזעצען אין ארעסט פאר בעלי־חובות.

אפטייקען
היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: אנטאנעוויטש, פאבריאניצער שאסע 50; ק. כאנדזינסקי, פיעטריקאווער 164; סאקאלעוויטש, פזשעיאזד 19; רעמביעלינסקי, אנדזשייא 28; זינ־דעלעוויטש, פיעטריקאווער 25; קאצפערקעוויטש, זגערזשער 54, טראווקאווסקי (בזשעזינער 36).

בריף אין רעדאקציע

חשוב׳ע רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“.

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן בעריכט פון דער פערוואלטונגס זיצונג אינ׳ם מאנטאג׳דיגען נומער פון אייער וו׳ צייטונג, וואו עס ווערט צווישען אנדערען געזאגט, אז „בעת׳ן צוזאמענשטעלען דעם הילפס־קאמיטעט פאר א״י האט די קהלה ערקלערט, אז זי נעמט אויף זיך די הוצאות“, האט די קהלה־פערוואלטונג דעם כבוד צו ערקלערען אט־וואס:

די קהלה האט זיך מתחייב געווען צו דעקען בלויז די ריין־אדמיניסטראטיווע הוצאות פון דער זאמעל־אקציע לטובת די נפליטענע. די דאזיגע הוצאות זענען אויף דער פערוואלטונגס־זיצונג בע־שטעטיגט געווארען אין דער גאנצע בוייט. קיין שום אנדערע התחייבות׳ן לגבי דעם קאמיטעט האט די פערוואלטונג אויף זיך נישט גענומען, — ממילא קאן אויך קיין רייד נישט זיין וועגע מכלומרש׳טען „נישט האנארירען די הבטחות פון די קהלה־פארשטעהער פרעזעס מינצבערג און אדוו. ווייצמאן“ מצד דער קהלה־פערוואלטונג

די פערוואלטונג פון דער יודישער
קהלה אין לאדז
פרעזעס (—) י. ל. מינצבערג.

וועגן רעסטאראנען און שפייז־געוועלבער

(וו) אין צוזאמענהאנג מיט דעם פראיעקט פון דער פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטער וועגען דעם, וועלכע אונטערנעהמונג ס׳קען אנגערופען ווערען רעסטאראן אדער שפייז־ארטיקלען־געשעפט און ס׳קענען בנוגע זיי אנגעווענדעט ווערען אנ־דערע האנדעלס־שעה׳ן, האט זיך דאס מיניסטעריום געווענדעט צו דער לאדזער האנדעלס־קאמער ווע־גען איהר מיינונג אין דעם דאזיגען ענין.

די לאדזער האנדעלס־קאמער האט געענט־פערט, אז מ׳זאל האנדעלס־שעה׳ן דארפען אנגע־ווענדעט ווערען נישט נאר אין די געוועלבער, וואס פערקויפען ערגעהרונגס־ארטיקלען, נאר אויך אין די געוועלבער, וואו מ׳פערקויפט אזעלכע אר־טיקלען ווי נאפט, בעהייצונגס־מאטעריאלען. קאס־מעטישע ארטיקלען און טאבאק־אויסארבייטונגען.

וואס שייך רעסטאראנען, האט די האנדעלס־קאמער זיך ארויסגעזאגט פאר דעם, אז אלס אזא אונטערנעהמונג קען גענומען ווערען די, וועלכע גיט ארויס געקאכטע עסענס און טרינקען.

די פאטענטע פאר'ן יאהר 1930

קיין ענדערונגען איז געזעץ וועגען פאטענטען זענען נישט געמאכט געווארען

וויכטיגע אינפארמאציעס פאר אלע, וואס דארפען אויסקויפען פאטענטען

פון דר. חיים באלקען

ענהליך ווי יערעס יאהר, אזוי איז אויך איצט די צייט פון אויסקויפען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1930. עס איז בעקאנט, אז די פאטענטען קאן מען בעקומען אין די שטייער־אמטען ביז דער צייט פון 31־טען דעצעמבער 1929, אנהויבענדיג פון 1־טען נאוועמבער 1929.

אין דער פראגע פון אויסקויפען פאטענטען פאר'ן יאהר 1930, איז כמעט נישטא קיין איינציגע ענדערונג אין פערהעלטניש צו דער האזיגער פראגע אין אלגעמיין. עס זענען פערבליבען די־זעלבע קאטעגאריעס. דיזעלבע פרייזען און די־זעלבער מין פאטענטען, וואס אין די פערגאנגענע יאהרען, אויך אין היינטיגען יאהר.

עס איז אויך בעקאנט, אז אין די לעצטע צייטען שמועסט מען זעהר פיל וועגען דעם פלאן צו רעפארמירען דעם „פשעמיסלאווי" שטייער און דאס געזעץ וועגען דעם האזיגען שטייער. עס איז אויך שוין אפילו בעוואוסט דער פראיעקט פון דעם נייעם סיסטעם פון פשעמיסלאווי שטייער, וועלכער איז פערפאסט פון אונזער פינאנץ־מיניסטעריום. דער האזיגער פראיעקט בעריהרט אויך נישט, ווי ביז איצט די פראגע (פון פא־טענטען, הגם די פאטענטען בילדען א בעזונדער־רען געזעץ־טייל וועגען „פשעמיסלאווי" שטייער און בשעת איז דער פאטענטען־אפצאהל געווען א „זאליטשקע" און א קאנטא אויפ'ן אבראטאווי שטייער.

די האזיגע פראגע איז דורך דעם וואונדער־ליך, ווייל זייט א רייה יאהרען פארערען זעהר ענערגיש די פראפעסיאנעלען קרייזען בפרט די סוחרים דורך דער פערמיטלונג פון זייערע ארגא־ניזאציעס אדער דורך די האנדעלס־קאמערען, אונ־טערצוברענגען איבערהויפט די פאטענטען, אדער לכל הפחות צו ענדערען די האנדעלס־פאטענטען אויף אזויפיל קאטעגאריעס, וויפיל עס האבען די „פשעמיסלאווי" פאטענטען ד. ה. אויף 8 (אכט) קאטעגאריעס, שטאט די ביזאיצטיגע 4 אדער 6 קאטעגאריעס. לויט דער בעהויפטונג פון מאנכע פאקטארען, האט די האזיגע פראגע בעשטימט אין היינטיגען יאהר בעדארפט ערלעדיגט צו ווער־רען. אבער ליידער זעהט אויס די פאטענטען־פראגע אויף דעם יאהר 1930 אזוי ווי פאראיאהרען און מען דארף זיך נישט רעכטען אויף קיין איינציגע נסים, וועלכע וואלטען נאך געקאנט אין דער האזי־גער פראגע געשעהען, ווייל אין די לעצטע צייטען געשעהען נישט קיין נסים. להיפוך, דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט בעפוילען די שטייער־אמטען, אז זיי זאלען הייייאהר דורכפיהרען און אכטונג געבען אויף דעם אויסקויף פון די פאטענטען אויפ'ן יאהר 1930.

מיר האבען שוין אויבען דערמאהנט, אז עס איז נישט פערהאן קיין איינציגע ענדערונגען אין ענין פון אויסקויפען פאטענטען אויף דעם יאהר 1930. עס איז דאך דא איין נייאינקייט.

עס איז בעקאנט, אז דער אויסקויף פון די פאטענטען אין די שטייער־אמטען געשעהט אויף אזא מין אופן, אז דער בעטרעפענדער סוחר שטעלט אויס א דעקלאראציע, וועלכע ער בע־קומט אהן געלד און אויף וועלכע ער שרייבט אויף דעם מין פון זיין אונטערנעהמונג און די קאטעגאריע פון געפארערטען פאטענט. דער בע־אמטער, וועלכער נימט ארויס דעם פאטענט ריכטעט זיך שטרענג לויט דער דעקלאראציע און מוז ארויסגעבען א פאטענט פון דער געפארערטער קאטעגאריע, הגם די האזיגע קאטעגאריע איז לויט זיין מיינונג נישט ריכטיג. למשל: אויב עמי־צער גיט אן אין דער דעקלאראציע „יאזעליר געשעפט 4־טע האנדעלס־קאטעגאריע". כאטש די האזיגע דעקלאראציע איז פאלש, ווייל פאר אזא האנדעל מוז מען לכל הפחות אויסקויפען א פאטענט פון דריטער קאטעגאריע, מוז די שטייער־קאסע ארויסגעבען דעם בעטרעפענדען סוחר א פאטענט פון 4־ער קאטעגאריע. א אנדערע זאך, אז די שפעטערדיגע עווענטועלע קאנטראלע וועט ביים דעם האזיגען סוחר פעסטשטעלען א נישט־ענטשפרעכענדען פאטענט און ער וועט מו־זען דאמאלס אויסקויפען דעם ריכטיגען פאטענט און אויך בעצאהלען א שטראף. דאס נעהט זיך זיין וועג!

די נייאינקייט, וועלכע דאס פינאנץ־מיניס־טעריום האט אין זיינע נייעסטע אינסטרוקציעס איינגעפיהרט בעשטעהט אין דעם, אז יעדער פעטענט פאר דעם אויסקויפען פון פאטענט, וועט מוזען זיין אויסגעשטעלטע דעקלאראציע איבער־געבען דעם שטייער־בעאמטען (נישט דעם קא־סירער) וועלכער וועט זיצען, אדער אין שטייער־קאסע, אדער אין איינענטליכען שטייער־אמט און דער האזיגער בעאמטער וועט האבען די אויפ־גאבע פעסטצושטעלען, צי די אויסגעשטעלטע רעק־לאראציע איז אין ארדנונג און צי די געפא־רערטע קאטעגאריע איז די ענטשפרעכענדע. אויב דער האזיגער פעטענט וועט טראץ די ארגומענ־טען פון בעטרעפענדען בעאמטען ווייטער זיך האלטען ביים אינהאלט פון זיין רעקלאראציע, דאמאלס, פערשטעהט זיך מוז די שטייער־קאסע ארויסגעבען דעם פאטענט מיט דער פערלאנגטער קאטעגאריע. דער בעטרעפענדער בעאמטער אבער פערשרייבט זיך דעם נאמען און אדרעס פון דער האזיגער פערזאן און ביי דער קאנטראל שטעלט ער איהם תיכף אוים א אנדערען פאטענט און מעסט איהם אוים א שטראף.

אט דאס איז די איינציגע נייאינקייט וואס איז איינגעפיהרט געווארען ביים אויסקויפען פון פאטענטען פאר'ן יאהר 1930. און דער זאך גופא בלייבען אויף דעם יאהר 1930, ביים אויסקויפען די פאטענטען דיזעלבע הנחות, וואס אין יאהר 1929, נאר מען מוז אריינטראגען א נעהעריגע בקשה, העכסטענס ביז דעם 31. דעצעמבער 1929, כדי צו בעקומען דיזעלבע הנחה־קאטעגאריעס וואס פאראיאהרען. למשל די שענקערס אין לעמ־בערג קאנען ביי א אברוט פון העכסטענס 20 טויזענד זלאטעס אין יאהר 1928, אויסקויפען א פא־טענט פון 3־טער קאטעגאריע, שטאט 2־טער א. א. וו.

די האזיגע אקולניקעס פון פינאנץ־מיניסטער־יום פערפליכטען אויך אין דער פראגע פון די הנחה־פאטענטען. און אזוי:

1) אויטאמאבילען־גאראושען ווערען פער־רעכענט צו די האנדעלס־אונטערנעהמונגען פון 3־טער קאטעגאריע, ווען זיי קאנען אין זיך אריינ־נעמען גלייכצייטיג, מעהר ווי 10 אויטאס, ביי ווייניגער ווי 10 אויטאס, 4־טע קאטעגאריע. (גאראושען, וואו עס געהען נישט אריין מעהר ווי 2 אויטאס זענען פטור פון אבראטאווי שטייער. (אקולניק פון 10 אפריל 1928 ל. ז. v 4008/I).

2) פאטענטען פון איינקויף־געשעפטען דארף מען תמיד אויסקויפען אין דער ארטשאפט פון איינקויף און לויט דער העכסטער קלאס פון ארט־שאפט, אין וועלכער עס געשעהען די קויפס־טראנזאקציעס (דאס פערקויפס־ארט איז גלייכ־גילטיג) (אקולניק פון 30. יאנואר ל. ז. פ. א. 1566/III).

מען דארף נישט אויסקויפען בעזונדערע פא־טענטען אויף צו פערקויפען טאבאק־אויסארבייטונגען, אין רעסטאראציעס, ביכער — האנדלונגען ווי אויך אין געוועלבען פון אנדערע סחורות אויב דער האזיגער פערקויף קומט פאר אין דעם געוועלבען לאקאל. (אקולניק פון 14. דעצעמבער 1926 ל. ז. פ. א. 14651/III).

4) פיש כאפען, וואס ווערט אויסגעפיהרט אויף איין וואסער — שטח, מעג זיין אפילו אין 2 פאוויאטען בילדעט איין אינדוסטריע — אונטער־נעהמונג און מען דארף אויסקויפען איין פאטענט אין קרייז פון דעם שטייער־אמט אין וועלכען עס געפונט זיך די אינדוסטריע־אנשטאלט, אדער דער פיש — סקלאד. (אקולניק פון 10. אפריל 1928 ל. 4008/V).

5) אויב א סוחר שליסט אפ זיין געוועלב אין א מארקטאג און געהט ארוים מיט דער סחורה אין מארק אריין, איז נעגוג דער פאטענט פון געוועלב.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 86=131
נעמט אן פון 8—9½ פריה אונפון 3½—4½ נאכמ.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81
[illegible]

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 87-126
ספעציעל ארצט פאר הויט= און וועגערישע קראנקהייטען, מענער = שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 [illegible]

יורידישע עצות

פון דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן**
> יורידישע אפטיילונג
> פון „נייעם פאלקסבלאט".
> גיט דערלאנגען אנ'ענטפערונג אויף א יורידישע עצה, דארף מעפקלעכט ווערען דער קופאן פיט דער דעפקע פון מאס, וועלכע די אנפראגע ווערט ארויסגעשיקט, אויף ענטפערען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

10022 דוד פון זשעראמסקיעבא:

אויב דער זעלבער לאקאל איז געווען פער־נומען פאר אייך דורך פריוואטע לאקאטארען און אויב איהר האט שוין געוואוינט אלס לא־קאטאר א צייט בעפאר איהר האט אנגעהויבען צו ארבייטען אין דער פאבריק קאן די וואוינונג נישט טראקטירט ווערען אלס אנ'אזוי גערופענער דינסט־לאקאל (mieszkanie służbowe) און ממילא קאן מען אייך נישט מיט'ן מאמענט, ווען איהר ווערט בעקינדיגט פון דער ארבייט, עקסמי־סירען פון דער דירה.

איבעריגענס, ווען אפילו אייער וואוינונג זאל יא אנערקענט ווערען פאר אזא סלוזשבאווע לאקאל, וואס איז ממש א רעכטליכער אבסורד, וועט מען אייך אויך נישט קענען עקסמיסירען, ווייל די קינדיגונג איז פארגעקומען נישט צוליב אייער שולד.

10023 ישראל גליק:

אמת קיין גרויסען איינפלוס אויפ'ן אויסגאנג פון עקסמיסיע־פראצעס קאן דער סובלאקאטאר נישט האבען, פונדעסטוועגען אויב מען רופט איהם נישט צו דער געריכטס־פערהאנדלונג איז דער ארויסגעטראגענער געגען לאקאטאר עקסמיס־יע־אורטייל אויפ'ן סובלאקאטאר נישט חל.

10024 וו. ז. א.

פון אייער שרייבען איז נישט קלאר, צי גייט אייך וועגען דעם „א" מען זאל די אפא־זיציע יא אננעמען אדער נישט אננעמען. אין ערשטען פאל דארף מען דערלאנגען אנ'אינצי־דענטען־אנקלאגע צוזאמען מיט דער אפאזיציע.

אויב גייט אייך אין אנ'אקציע וועגען נישט אננעהמען די אפאזיציע, דארף די אינצידענטאל אנקלאגע דערלאנגט ווערען בעזונדער פון דער אפאזיציע. אויף אנ'ארויסגעטראגענעם צום צווייטען מאל זאאטשני ווירא'ק קאן מען דערלאנגען נאר אנ'אפעלאציע.

10025 R. K.

די יורשים פון די איבעריגע חלקים האבען דאס רעכט צוריק צו קויפען פון פרעמדען שותף די דורך איהם אפגעקויפטע סכומע אויפ'ן סמך פון 841 ארטיקל. פון ציוויל קאדעקס אזא רעכט האט אבער נישט דער זעלבער יורש, וועלכער האט די סכומע פערקויפט און אויך נישט זיין יורש.

10026 א לאקאטאר פון סקלאדאווע:

דער הויזווירט איז אומבעדינגט פערפליכטעט דעם סופיט צורעכט צו מאכען. אויב איהרווילט אבער אין פאל פון אנ'עווענטועלען שאדען מאה־נען ביים הויזווירט אנ'ענטשעדיגונג, מוזט איהר איהם רעיענטאל אויפפאדערען, אז ער זאל אין משך פון א בעשטימטען טערמין דעם נויטיגען רעמאנט דורכפיהרען.

10027 ח. ג.

נישט קוקענדיג, וואס דער ענין איז אנולירט געווארען קאנט איהר נאכאמאל אריינטראגען אין זעלבען געריכט א בקשה, אז מען זאל אייך די געמאנטע סומע צומשפט'ן.

פערשטייט זיך, אז די בקשה קאנט איהר אריינטראגען נאר אזוי לאנג, כל זמן דער ענין איז נישט פערעלטערט.

10028 א שטענדיגער לעזער פון גראס־מאנ'ס גאס:

איהר קאנט אריינגעמען צו זיך אין דער וואוינונג אייער חתונה־געהאטער טאכטער אהן דער הסכמה פון הויזווירט.

10029 ט. לעץ:

אויב איהר וואוינט נישט מיט אייער פרוי קאנט איהר זי נישט צווינגען מיט פאליציי, אז זי זאל אייך פון צייט צו צייט ווייזען די קינדער. סיידען איהר וועט זיך פערופען אויף א געריכטס־אורטייל.

אזא אורטייל איז בערופען ארויסצוגעבען דאס שטעטישע געריכט, וואוהין איהר דארפט זיך ווענדען מיט אנ'ענטשפרעכענדע בקשה.

מוזיקאלישע נאטיצען

דרעזדענער קווארטעט

אין ערשטען אויגענבליק דאכט זיך זאגען די צוויי ווערטער: „דרעזדענער קווארטעט" גאר־נישט, און ווען אפילו מען זאל ערקלערען, אז אינטימע מוזיק, וואס ווערט אויסגעפיהרט פון פיר גרויסע קינסטלער איז דער העכסטער און אינטימסטער אויסדריק פון דער מוזיק — ווערט אלעס נאך בלייבען עפיס נישט דערזאגטעס; כדי אבער גענויער צו דערקלערען וואסערע איידעלע און ערהאבענע אפצווייגונג פון דעם אלגעמיינעם מוזיק־שטאם עס איז אזא ארט מוזיק, ווי מיר האבען געהערט פון דעם דרעזדענער קאנצערט אין וואס בעטיטעלט זיך מיט'ן אלגעמיינעם נא־מען „קאמער מוזיק" מוזען מיר עס פאפולאריזי־רען מיט א ביישפיל:

אין די אמאליגע גוטע, אלטע צייטען, ווען מענש האט גערעדט צו מענש דורך הארץ צו הארץ אהנע פניות, אהנע זייטיגע כוונות, האט אפילו די נידריגסטע פון די קלאסען, בעשטימט בעסער געזעלשאפטליך פערברענגט ווי היינט אין די „הויכע פענסטער", אפשיטא שוין די עכטע, דעמאלדיגע אינטעליגענץ.

איצט שטעלט זיך פאר, אז א הייפעל פון יענער אינטעליגענץ האט זיך צונויפגעקליבען און אויסגעדריקט זייערע העכסטע געפיהלען. לאמיר אננעהמען, אין דער פארם פון שטרייך־קווארטעט און האבען געשפילט דוקא יענע גרויסע „אינ־טעליגענטע" מייסטער, וועלכע זענען פאר אונז היינט שוין קלאסיקער און האבען פאר יענער „אינטעליגענץ" פראדוצירט די אינטימע אבער ערהאבענע ווערק, פון וועלכע מיר „היינטיגע" ווערען געריהרט.

ווי איהר זעהט אלזא איז שטרייך־קווארטעט גארנישט אזוי פראסט־פשוט, ווי דער פשוט'ער נאמען.

די דרעזדענער האבען נאך מעהר פערהיי־ליגט אטא די פון ערשטען אויגענבליק, דאכט זיך „פשוט'ע קאמער־מוזיק.

פיר מוזיק־כהנים, פון וועלכע מ'קען נישט וויסען ווער איז מעהר ראוי צו זיין דער „כהן־גדול", האבען מיט מוזיקאלישען פאנאטיזם אויס־געשפילט דאס, וואס אפילו די קאמפאזיטארען האבען אפשר גארנישט אויף אזוי פיל געמיינט.

א צוזאמענשפיל, וואס ציגיסט זיך איבער אונז, ווי א הייליגע בית־המקדש עבודה און רייסט מיט דעם העכער, צו הערען, הערען און צו הערען... און וואס מעהרער דאס אויער הערט, וואס בעגייסטערטער ווערט דאס געמיט און עס דאכט זיך אונז, אז נישט ווילענדיג ווירקען מיר אין טוען מיט די גרויסע עבודה, וואס עס פון די „כהנים" און עס שאפט זיך דער הייליגער־ערנסטער קאנטאקט צווישען קינסטלער און הערער.

מענדעלסאן מיט זיין קינדיש־ווייכען גע־דאנקענגאנג מיט זיינע, ווי ים־ברייטע מעלאדיע הערט זיך הינטער די דרעזדענער מייסטער־פינגער ווי א מיט באלזאם בעשמירט צוווייטיגט הארץ.

באראדינ'ס פקח'דיגע הארמאניע - פיהרונג, דערמאנט זי אונז דען נישט אן די אמאליגע פלפולים פון חריפות'דיגע מוחות, וועלכע האבען מיט אלע מיטלען געזוכט זייער חכמה צו פא־פולאריזירען, כדי זי זאל נישט בלייבען דער אייגענטום פון א קרייז „חכמים"?

און דווארזאק'ס סאלאן - אונטערהאלטונג'ס מוזיק? איז דאס נישט א מייסטער־ווערק איינציג און אליין פון די „דרעזדנער"?

יא, ווען עס זאל אמת זיין דאס, וואס מען זאגט, אז אונזער שטאט לאדז אייראפעאיזירט זיך, איז עס אפשר נאר דורך אזעלכע גענוסרייכע קאנצערטען, ווי די פון די „דרעזדענער".

* * *

די סימפאניע־ק בצערטען האבען אלס מעהר צוציהונגס קראפט נאר'ן ברייטען עולם

אין לעצטען פריהבארגען־קאנצערט, היינטער דער לייטונג פון בראניסלאוו שולץ, האבען אונ־זערע פילהארמאניקער זעהר פרעציז און מיט די נויטיגע טעמפי און ניואנסען אויסגעפיהרט זשעלענסקי'ס אוווערטורע און קאליניקאוו'ס עס־דור־סימפאניע.

מיט פיל טעמפעראמענט האט ה' קאנטסא־ראוויטש אויסגעשפילט מענדעלסאהנ'ס א־מאל־פידעל־קאנצערט און האט זעהר שטארק אויסגע־נומען ביים עולם.

D–ski.

שרעק אין טעאטער

און שרעק אין לעבען

איהר האט דאך מסתמא געהערט פון דעם בריהמטען פאריזער טעאטער מיט דעם נאמען „גראנד גיניאל“. קליינע, ערשיטערענדע, מיסטעריעזע, אבער שטענדיג בלוטדורשטיגע דראמאטישע צענקעס און א שפילען מיט די נערווען פון דעם צושויער.

אט ליגט אויף דער בינע א׳יף אנאפעראציאנס-טיש, א נע׳גנב׳עטער העלד פון א געהיימען אד און ווייב-סקאנדאל. צוויי מענשען, מיט מעסערס אין העגט, שניידען איהם, מיט דער הילף פון א שארפער זעג, דעם ברוסט-קאסטען. בלוט שפריצט. די הענט פון די „כירורגען“ ווערען פערשמירט אין בלוט. זיי פארען זיך א פאר סעקונדען אין דעם צעשניטענעם, נעמען ארויס דאס ווארעמע הארץ און דערקלאמירען וועגען דעם פינסטערען שיקזאל פון דעם מענשען, וועלכער ווייסט קיינמאל נישט, וואס פאר א צוקונפט עס ערווארטעט איהם מארגען.

די בינע איז באלויכטען מיט א געלען און גרינעם טונקעלען ליכט. עס איז א ריח ווי פון א קבר. דער שוישפילער, מיט צעשויבערטע האר, ציטערט פון איפרעגונג. דאס פובליקום אין זאל זיצט טויט-שטיל...

נישט לאנג האט מען דא געשפענט א צווייטען טעאטער פון דעם איינענעם מין. בשעת מ׳האט אויף דער בינע געשפילט און ארויסגענומען דעם מוח פון אנ׳אנטלאפענעם מאניאק, כדי פעסטצושטעלען די געניאלע איינפאלען פונ׳ם כלומרשט געזונטען און נארמאלען מענשען, האט איך בעטראכט אין דער פינסטערניש די מענשען אין זאל:

אינטערעסאנטע און ביז נאר פיקאנטע שמאלע, נעפארבטע פרויען־קעפ, פיין אנגעטוענע מענער, פערברויכטע פנימ׳ר און אויסגעלאשענע אויגען, ליפען, וואס זאגען מיר, בליקען, וואס זוכען עפעס.

אויף די גאסען פון פאריז איז אזא בעוועגונג און אזא טומעל, וואס מ׳קאן באמת אראפ פון זינען. טאג-און-נאכט דאס איינענע. מ׳קאן גארנישט געפינען קיין ווינקעלע וואוהין צו אנטלויפען פון דעם געשריי און געבען אביסעל רוה די נערווען. אבער פאר די מענשען איז עס נאך אלץ נישט גענוג, און אין אווענט געהט מען מיט דער פרוי אדער פריינדין אין א „גראנד גיניאל“ טעאטער, כדי צו דערקוויקען זיך א פאר שעה מיט א וויינענדינען מת, מיט א לעבעדיג-בעגראבענעם ראקטאר, מיט אנ׳אפגעשניטענעם קאפ, וואס רעדט פון זיך אליין און נאך אזוינס.

די דאזיגע פאריזער שרעקענס-טעאטערס האבען פאר די לעצטע פאר וואכען בעקומען א טויט-קלאפ. נישט פון א שלעכטער קריטיק, נישט פון א שטרייק פון די שוישפילער און נישט פון א שרפה. זייער „שוידערהאפטער“ און „שרעקליכער“ רעפערטואר ווערט געשפילט איצט נישט אויף דער בינע, נאר אין לעבען גופא, אויף די גאסען פון פאריז. אינמיטען שטאט און די פארשטעט. א רייכער און פערשידענארטיגער רעפערטואר, אויסגעפיהרט אזוי ווי קיין שום גענאלער שוישפילער אדער רעזשיסאר וואלט עס נישט געקאנט מאכען.

מיט צוויי יאהר צוריק האט א פראווינץ-דאקטאר, א מאן מיט דעם נאמען ד״ר בוגרא, געגעבען דעם ביישפיל פון אנ׳„אינטערעסאנטען מארד“. ער האט אריינגענארט צו זיך אין קאבינעט א פריינט מיט געלט, האט איהם איינגעשפריצט סם, געטויטעט און געהאלטען אין א קאסטען. מ׳האט איהם פערשיקט אויף אייביג אין דער שרעקליכער קאטארגע קיין גוויאנא, אבער דער דאקטאר איז אנטלאפען פון דארט, געקומען קיין ווענעצועלא און פראקטיצירט דארט מעדיצין.

ביי דעם פראצעס פון ד״ר בוגרא האט מען קלאר געקאנט זעהן, אז מ׳קאן פון א מארד מאכען „א גרויסע געשעהעניש“ אויב מ׳איז א קינסטלער, אויב מ׳האט פאנטאזיע און „גוטע אידעען“. דער דאקטאר האט זיין קרבן נישט פערסמ׳ט מיט איין מאל, נאר האט זיך גוט צוגעמאסטען צו איהם, בעפריינדעט, צוגעגרייט זיך און אריינגעשפריצט. ד״ר בוגרא האט דא א סך תלמידים און נאכפאלגער.

מיט זעקס חדשים צוריק האבען ביז איצט אומבעקאנטע מענשען גענומען אן עלטערע פרוי, אנ׳אמאליגע אנארכיסטישע טוערין, מאראם רינא, און זי צעשניטען, פערפאקט אין א קאסטען און איין פערשוואונדען. פיר חדשים שפעטער האבען, ווי עס ווייזט אויס, די איינענע אומבעקאנטע אפגעטון דאס איינענע מיט איהר איינציגען זוהן, א מאן פון א יאהר דרייסיג. דערשטאכען, צעשניטען, פערפאקט, איינגעוויקעלט אין א קאסטען און אוועקגעשיקט איהם מיט דער אייזענבאהן קיין ליל, א גרויסע פראווינץ-שטאט פון פראנקרייך. די מערדער האט מען ביז איצט נישט געפינען. מען וועט זיי אויך נישט געפינען מסתמא. ביידע מארדען, פון דער מוטער און זוהן, זענען אבגעמון פון קינסטלער און ליבהאבער. מען האט זעהר גרינג אפגענארט די פאליציי, וועלכע האט זיך געווארפען אויף אלערליי שפורען, אבער אהן שום ערפאלג. מען האט זיך געמוזט אפזאגען פון יעדער האפנונג זיי צו געפינען.

דארף מען ערשט געהן זוכען שרעקליכע זאכען אין טעאטער, אז דאס לעבען אליין שטעלט טאנטעגליך צו די שרעקליכסטע ספעקטאקלען.

נ. י. ט.

א מיליאן פונט פאר באהן-איינריכטונג

האט א״י בעצאהלט דער בריטישער רעגירונג

אנפראגע פון הערבערט סעמועל אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט זענען, ח״ך די טעלעגראפישע דורך י. ט. א. איבערגעבענע ידיעות, געמאכט געווארען נאך איינינע אנפראגען וועגען ארץ-ישראל-ענינים.

דעפ. ד״ר ספערא (א יוד, לייבאריסט) פרעגט, וויפיל יודען און וויפיל אראבער זענען פערמשפט געווארען פאר מארד-פאטען אין ארץ-ישראל זייט 1920 ביז׳ן אויסברוך פון די אונרוהען אין אויגוסט 1929. דער אינטערשטאטס סעקרעטאר פון קאלאניען-ענינים ה׳ וויליאם לון ערקלערט, אז ער וואלט געמוזט וועגען דער פראגע זיך ווענדען נאך אינפארמאציעס צים הויך-קאמיסאר פון ארץ-ישראל, צוליב די איצטיגע אומשטענדען וואלט אבער דער קאלאניאל-אמט נישט געוואלט גורם זיין דער ארץ-ישראל-רעגירונג די בעדייטענדע ארבייט, וואס אזא אינפארמאציע-אנפראגע וואלט ג מוזט א״ויסרופען.

דעפ. וויליאם בראון (לייבאריסט) פרעגט, צי האבען זיך, וועלכע פערזאנען, וואס געפינען זיך איצט אין ארעסט אין ארץ-ישראל, בעטייליגט אין א הונגער-שטרייק, אויב יא, וויפיל פרויען זענען געווען צווישען די הונגער שטרייקערס? ווי איז דער געזונד-מצב פון די שטרייקערס, צי איז דאס לעבען פון וועלכען עס איז פון די שטרייקערס אין געפאהר, וואס איז געווען די סבה, וואס האט ארויסגערופען דעם הונגער-שטרייק, צי איז וועלכער פון די דאזיגע ארעסטאנטען געווארען געשמידט אין קייטען אדער געשלאגען און אויב יא, צוליב וועלכען גרונד. ה׳ וויליאם לון ענטפערט, אז די רעגירונג פון זיין מאיעסטעט האט אין דעם ענין נישט בעקומען קיין בעריכט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג. בנוגע צוגעשטעלטע פראגען, וועט אבער דורכגעפיהרט ווערען אנ׳אויספארשונג.

לאנדאן, (י.ט.א.) אויף דער פרייטאג׳דיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דער געוו. הויך-קאמיסאר פון ארץ ישראל סער הערבערט סעמיועל אנגעפרעגט דעם אונטערשטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניען-ענינים, וויפיל האט די ארץ-ישראל-רעגירונג אויסגעצאהלט דעם בריטישען מלוכה-אוצר פאר די באהנען און אנדערע איינריכטונגען, וואס די בריטישע ארמעע האט איבערגעלאזען אין א״י נאך דער מלחמה, און ווי הויך זענען די סומען, וואס דער מלוכה-אוצר האט בעקומען פון אנדערע בריטישע מאנדאט-טעריטאריעס פון ענליכע קוועלען.

ה׳ וויליאם לון ערקלערט, אז די בעטרעפענדע סומען, וואס עס האט אייגעצאהלט די א״י-רעגירונג, דערגרייכען ביז א מיליאן פונט. וואס שייך די איבריגע לענדער האט די רעגירונג פון איראק אויסגעצאהלט דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט 648,000 פונט פאר די באהנען, וואס זענען דארט פערלעגט געווארען אין משך פון קריג, און אנ׳ערך 108,000 פונט פאר די איינריכטונגען אין פארט באסרא. די רעגירונג פון טאנגאניקא (מזרח-צענטראל-אפריקא) האט צוריקגעצאהלט דער בריטישער רעגירונג 162,542 פונט פאר אייזענבאהן-איינריכטונגען.

—=:§:=—

נייע לופט-גיגאנטען ווערען געבויט אין אמעריקא

ניו-יארק, 25 (ספ. טעל.) גענעראל רעדוועלאם קאמרי פראיעקטירט אויסצובויען נייע 4 לופט-גיגאנטען. יעדער פון זיי וועט האבען מאטארען צו 8000 פערד קראפט, און וועלכען ס׳קענען זיך אויפהויבען צו 206 פערזאן. די לענג פון די לופטשיפען וועט זיין 46 מעטער, און זי וועט וועגען 72 טאן, די מאנשאפט זאל בעשטעהען פון 17 פערזאנען, די קאסטען ווערען פארויסגעזעהען אויף 15 מיליאן דאלאר.

ביוראליסטקע פון פעלקער-בונד — אין משוגעים-הויז

דערפאר, וואס זי האט נישט אנגענומען די ליבע-דערקלערונג פון איהר שעף

די פאריזער רוסישע צייטונג „פאסליער. נאוואסטי“, גיט איבער פאלגענדיגע פיקאנטע געשיכטע:

אין סעקרעטאריאט פון דער פעלקער-בונד-ליגע אין גענף האט געארבייט, אלס מאשין-שרייבערין, א געוויסע פראנצויזישע מיידעל פרל. פ., וועלכע איז שטארק געפעלען געווארען דעם שעף פון איהר קאנצעלאריע.

דער לעצטער האט איהר כבדר געהאלטען אין איין מאטערען מיט זיינע ליבע-דערקלערונגען.

באין-ברירה, האט עס די מיידעל דערצעהלט איהר מוטער און די מוטער האט איהר נע׳עצהט, זי זאל זיך ווענדען מיט אנ׳אנקלאגע צום פערוואלטער פונ׳ם פערזאנען-צוטיילשטעל ביים סעקרעטאריאט.

אין עטליכע טעג ארום נאכ׳ן ווענדען זיך מיט׳ן אנקלאג, איז די ביוראליסטקע צוזאמען מיט דער מוטער פלוצים ארויסגערופען געווארען צו א בעוואוסטען דאקטאר, א ספעציאליסט פון נערווען-קראנקהייטען, אין גענף.

דארט האבען ביידע פרויען אויך געטראפען דעם דאקטאר פון סעקרעטאריאט פון פעלקער-בונד, וועלכער האט דער מיידעל געמאלדען, אז ס׳וועט איז משך פון 24 שעה ארויסגעשיקט ווערען פון גענף, אויב זי וועט נישט צוריקציהען איהר אנקלאג.

די מיידעל איז צוטומעלט געווארען, און נישט וועלענדיג פערלירען איהר פאסטען, האט זי באלד אויפ׳ן ארט אונטערגעשריבען א פאפיר, וועלכען זי האט אפילו פריהער נישט איבערגעלייענט, נאר ווי ביידע דאקטוירים האבען איהר דערקלערט, האנדעלט זיך עס וועגען צוריקציהען איהר פריהערדיגען אנקלאג.

די ביוראליסטקע האט גע־מיינט, אז דערמיט איז שוין דער ענין דערלעדיגט, אבער אין עטליכע טעג ארום איז צו איהר וואוינונג פלוצים צוגעפאהרען אנ׳אויטאמאביל, אין וועלכען מ׳האט איהר אריינגעזעצט אויף כח און אוועקגעפיהרט אין א משוגעים-הויז.

איצט האט די מוטער אנגעקלאגט ביידע דאקטוירים אין געריכט פאר׳ן אוועקרויבען ביי איהר טאכטער די פרייהייט אויף אנ׳אומגעזעצליכען אופן, און אינגיכען וועט דער דאזיגער משפט בעטראכט ווערען.

דער מאלפע-מענש

(66) (סענסאציאנעלער ראמאן)

— אייער בראקמאנס עסקים געהען צו פאסקודנע, פערשטעהט איהר מיך! — האט דער בראדיאגע א זאג געטון, און נעווובארט׳ן האט איבערראשט דער פערגעניגען, מיט וועלכען יענער האט זיך אויסגעדריקט.

— וואס ווייסט איהר וועגען איהם?

— איך ווייס, אז ער האט זיך צוקריגט מיט זיינע לייטער! אט א דאס איז מיר בעקאנט! — האט דער בראדיאגע געענטפערט — ער האט נישט געקאנט דערגעהן, וואו די בייך פלעגען פע-שוואונדען ווערען: פון דעם זענען ארויסגעקומען אומאנגענעהמליכקייטען... איך האב אבער געפונען!

— וועגען דעם דאזיגען ענין האט איהר איהם געוואלט זעהן?

דער בראדיאגע האט ערנסט א שאקעל געטון מיט׳ן קאפ:

— יא, צוליב דעם טאק... איך וואלט איהם א סך געקאנט דערצעהלען, ווען ער וואלט געווען. — אבער ער איז ליידער נישטא.

— כל זמן איהר ווייסט, אז ער איז דא נישטא, — איז נעווובארט אריין אין כעס — טא צו וואס׳ער טייוועל קלאפט איהר דא?

— דערפאר ווייל פאליציי יאגט מיך פון שטאט ארויס... א פאליציאנט אויפ׳ן מארק-פלאץ האט מיר צוגעזאגט צו פערהאלטען און משלח זיין אין קאמיסאריאט אריין, אויב ער וועט מיך נאך אמאל פאקען... דעריבער טאקי האב איך זיך דא אויף א ווײלע פערקליבען, כדי צו פטר׳ן צייט!

נעווובארט האט מיט חשד בעטראכט דעם, אויסטערלישען פערשוין.

— א מאדנער פערשוין זענט איהר... איהר געהט דא פטר׳ן צייט, און מיך צווינגט איהר דא צו שטעהן אויף דער קעלט! אפשר ווילט איהר עסען?

— ניין, א דאנק אייך, הער פאן-בראן! מיר זענען, ווי די פ׳יגעל אין הימעל זאט פון דער טייערער לופט!

דעם בראדיאגעס חוצפה׳דיגער און שפאטישער טאן האט געשניטען נעווובארט׳ן ביי די אויערען.

— אויב אזוי, טא האט זשע מיר א גוטע נאכט!

— האט ער א זאג געטון, צוקלאפענדיג די טיר.

דער בראדיאגע איז לאנג געשטאנען אין דרויסען און איז זיך נישט גערירט פון ארט.

ער האט א זיך געטון אין דעם אונטערשלאק פון זיין צוריסענער מארינארקע, ארויסגעראבעלט פון דארט א פאפיראס און פערוכערט.

דערנאך איז ער ווידער אוועק אין יענער זייט פונוואנען ער איז געקומען, מיט דער גרעסטער פארזיכטיגקייט אויסמיידענדיג דעם צענטראלען ארט, וואו עס האט דיזשורירט דער שטרענגער פאליציאנט.

דער זייגער האט געהאט אפגעשלאגען צעהן און דריי פערטעל, ווען ער איז צוגעקומען צום רוב א־אנדעל-גאס.

אוועקווארפענדיג דעם נישט דערויכערטען פאפיראס, האט ער זיך גענומען וואטען, אויסבעהאלטענדיג זיך דערביי אינ׳ם שאטען פון הויז.

עס איז אדורך פינף... צעהן מינוט.

די אויגען פון דעם בראדיאגע האבען דערבליקט א מענשען, וועלכער האט ארויסגעשלייכט פון דער פינסטערניש, און איז שנעל געגאנגען מיט דער גאס...

דאס איז געווען נעווובארט.

דער בעזוך פון דעם בראדיאגע האט דעם אלטען רעזשיסער משמעות אריינגעבראכט אין געוויסע ספקות, און דאס איז ער איצט שנעל געגאנגען אין דער פאליציי, אינפארמירען זיך וועגען דעם, צי ווייסט מען נישט דארט עפיס וועגען מאריס׳ן.

אזוי, ווענינסטענס, האט פאר זיך דער בראדיאגע דערקלערט די סיבה פון נעווובארט ארומגעהן אין גאס אין אזא שפעטער שעה.

פארטבוועצען זיינע מחשבות איז אבער דעם בראדיאגע נישט געלונגען:

פון רוג איז שטיל ארויסגעפאהרען אנ׳אויטא, און זיך אוועקגעשטעלט גלייך נעבען איהם.

— דאס זענט איהר, מ׳ין פריינד?

— יא! — האט דער בראדיאגע שטיל געענטפערט.

— זעצט זיך.

דער בראדיאגע האט געמאכט א שריט פאר-אויס, איינקוקענדיג אין דעם פינסטערען אינעווייניג פונ׳ם אויטא.

מיט א שנעלער בעוועגונג פון דער לינקער האנד האט ער געעפענט דאס טירעל פון אויטא, און פלוצים האט ער האסטיג א ווארף געטון זיך אויפ׳ן שאפער.

— הער „קעפ-פאנגער“, איהר זענט אין פעקעל!..

די דאזיגע ווערטער האבען נישט בעוויזען ארויסצולויפען פון זיין צונג, ווי עפיס ווייכעס און פייכטעס האט איהם א שמיץ געטון אין פנים...

עפיס האט איהם תיכף פערבלענדט און בערוישט...

ער האט הילפלאז א פאך געטון מיט די הענד אין דער לופט, ווי א מענש, ביי וועלכען די ערד הויבט אן צו אנטלויפען פון אונטער די פיס.

דעם שאפערס פוס האט איהם א שטארקען שטויס געטון, און א שליידער געטון צו ד׳ערד.

דער אויטאמאביל האט זיך אריס געטון פארויס און איז פערשוואונדען...

דזשעק נעווובארט איז געווען אנ׳עד ראיה פון דער דאזיגער סצענע, וואס האט זיך דא אפגעשפילט אין האלבען פינסטערניש.

ער האט זיך א יאג געטון צו הילף.

פון ערגיץ איז אויך תיכף דערשינען א פאליציאנט, וועלכער האט אויפגעהויבען דעם פערחלש׳טען בראדיאגע, און אונטערהאלטענדיג איהם ביי די פלייצעס, האט ער איהם אוועקגעזעצט אויפ׳ן טראטואר.

— איך האב געזעהן דעם דאזיגען פערשוין מיט א שעה צוריק! — האט זיך דער פאליציאנט שטרענג אפגערופען — איך האב איהם געווארענט!

דער בראדיאגע האט טיף אנ׳אטעם געטון, און מיט א קרעכץ צוגעדריקט צו די אויגען זיינע פערבלאטיגטע פינגער.

— איצט דארף איך זיך אפזאגען פון מיין אמט — האט ער ארויסגעמורמעלט, און, דזשעק נעווובארט איז אפגעשפרונגען פון איהם, ווי אנ׳אפגעבריהטער.

די שטימע פון דעם בראדיאגע איז געווען מאריס בראקמאנ׳ס שטימע!..

(ווייטער קומט).

באגאמאלאוו אפגעפאהרען קיין מאסקווא

ער וועט נישט קומען מעהר צוריק אויף זיין אמט

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז אפגעפאהרען קיין מאסקווע דער סאוויעטישער געזאנדטער אין פוילען, באגאמאלאוו.

װאהרשיינליך וועט ער זיך שוין נישט צוריקקעהרען קיין פוילען, און זיין ארט וועט זיכער נישט ווערען בעזעצט, ווייל ער האלט, אז זיינע פרובען צו פערבעסערן די פויליש-רוסישע בעציהונגען זענען איהם נישט געלונגען.

אין שוץ פון דער פרייהייט פון ווארט

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין זאל פון מוזעאום פאר האנדעל און אינדוסטריע איז פארגעקומען א בירגער-פערזאמלונג געווידמעט דעם „שוץ פון ווארט-פרייהייט" אונטער'ן פראטעקטאראט פון לימאנאווסקי און שוויענטאכאווסקי. הגם דער זאל נעהמט נישט אריין מעהר, ווי 600 פערזאן, זענען צו דער פערזאמלונג געקומען אנ'ערך 2000 מאן. די פערזאמלונג האט געעפענט טהוגוט. דעם פארזיץ האט געפיהרט דער געוו. יוסטיץ-מיניסטער אין די כאדעקישע צייטען, נאוואדווארסקי. עס זענען איבערגעלייענט געווארען צוויי שארפע בריף פון לימאנאווסקי און שוויענטאכאווסקי. צוו. א. האבען גערעדט. סטרוג, שורלעי, שמיראווסקי, דיובוא. ביי א זעהר גינסטיגער שטימונג פאר דער רעגירונג איז אנגענומען געווארען אנ'ענטשפרעכענדע רעזאלוציע.

ליקווידירט א קאנטראבאנדע-אפערע אין ווילנע

ווילנע, 26. (ספ. טעל.) היינט איז דא ליקווידירט געווארען אנ'אויסגעצייכענט-ארגאניזירטע קאנטראבאנדיסטען-שייקע, וועלכע האט, לויט פראוויזארישע אויסרעכנונגען אנגעמאכט דער פוילישער רעגירונג היזקות אויף אנ'ערך 10 מיליאן זלאטעס.

עס זענען אדורכגעפיהרט געווארען 49 רעווידיעס אין געוועלבער, פריוואט-וואוינונגען א.ז.וו און עס זענען ארעסטירט געווארען 9 פערזאן, צווישען זיי – דער געוו. פערטרעטער פון לייטער ביים ווילנער צאל אמט.

א פאלשע ידיעה וועגען דעפ. י. גרינבוים

ווארשא, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

היינט איז ארויס דער ערשטער ביולעטין פון דער טעלעגראפען-אגענטור „איסקרא". דארט איז פאל פון נייע סיים-וואהלען. פארהאן א ידיעה, אז דעפ. גרינבוים זאל האבען בדעה צו פערלאזען פוילען און אפצואגען זיך פון זיין אמט. די דאזיגע ידיעה איז נישט קיין ריכטיגע.

מען גרייט זיך בעצייטענס

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט קומט פאר אין סיים א באראטונג פון ווייסרוסען, אוקראינער און ליטווינער. אויף דער באראטונג שטעהט די פראגע פון וואהלבלאק פון די דערמאהנטע מינדערהייטען אין פאל פון נייע סיים-וואהלען.

די באיקאט-בעוועגונג אין ארץ-ישראל

ארעסטען און שטראפען.— בלוטיגער קאמף צווישען זשאנדארמען און בעדואינער

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

עס איז ארעסטירט געווארען א געוויסער קאפראל, וועלכער זאל האבען ארויסגעגעבען די בעקאנטע „שווארצע ליסטע".

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

די מאכט האט פעראורדענט אפצושטעלען די ערד-ארבייטען אין וואדי-האווא צוליב דעם, וואס געוויסע אראבער האבען טענות אויף דעם דאזיגען באדען.

דער דאזיגער ערד-שטח געפינט זיך אין עמק השרון, און דער „קרן קימת" האט איהם ערשט נישט לאנג צוריק געקויפט.

יפו, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

עס האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז דער פראמינענטער פיהרער פון די אראבער אכאד בוסור איז ארעסטירט פאר באיקאט-פראפאגאנדע.

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

ווי די יט"א דערוויסט זיך, זענען אין צוזאמענהאנג מיט'ן אטענטאט אויף בענטוויטש'ן ארעסטירט געווארען 2 מיטגלידער פון אנ'אנגעזעהענע משפחה אין ירושלים.

יפו, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

אראבישע באיקאט-אגיטאטארען האבען בעפאלען אנ'אראבישען דאקטאר, וואס האט געקויפט ביי א יודען, און שטארק צושלאגען.

יפו, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

איינער פון די 9 ארעסטירטע אראבער, וועלכער איז א הויפט-אנפיהרער פון דער באיקאט-אגיטאציע איז פערמשפט געווארען צו 12 חדשים תפיסה.

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

אראבישע סוחרים פון חיפה האבען אימפארטירט שוועבעלעך פון א סאוויעטישער שוועבעל פאבריק, באיקאטירענדיג די יודישע שוועבעל-פאבריק „נור".

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

דער שטרייק אין יפו רוהערט.

בראש פון דער שטרייק-אקציע שטייט א קליינע גרופע אגיטאטארען. דער שטרייק האט נישט ארומגענומען קיין אנדערע שטעט.

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).

אין רושעבעל-דרוז (עבר-הירדן) איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס פון אנ'אפטיילונג זשאנדארמען מיט א מחנה בעדואינער. עס האט זיך צערבראכט א העפטיגער קאמף, בעת וועלכען צוויי זשאנדארמען זענען דערהרגעט געווארען.

די גרעסטע סענסאציע וועגען די ארץ-ישראל-געשעהענישען

די בלוטיגסטע פאסירונגען זענען פעראייביגט אין א גרויסען פילם!

אלע אריגינעלע אויפנאהמען זענען אויסגעפיהרט געווארען אונטער א האגעל פון קוילען פון אראבישע פעלאכען.

דער מאנומענטאלסטער פילם פון אלע צייטען וועט קירצליך דעמאנסטרירט ווערען אין קינא „CZARY"

א לאנגיעהריגער געוועזענער
גערבערס-סעקרעטאר
שרייבט אלערליי בימעס און קלאגעס.
קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 70
róg Traugutta).
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרעסטער פילם-שלאגער!
די טענצערקע
אין דער הויפט-ראלע:
Dolores del Rio
ס'נעהמט אנטייל א גרויסער רוסישער כאר, וועלכער וועט אויספיהרען א רייהע רוסישע לידער.
פערגרעסערטער ארקעסטער. ◆◆ פערגרעסערטער ארקעסטער.

ו. י. ז. א.
היינט, מיטוואך, 8.30 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון ו.י.ז.א. (פושעיאזד 2) א פארלעזונג פון רעד. ה'
י. העפטמאן (ווארשא)
א.ד.ט. ציוויליזאציע-בעגריף ביי יודן
איינטריט פאר מיטגלידער און אריינגעפיהרטע געסט – אומזיסט. 11912

אנ'ערשטקלאסיג
צימער
צו פערדינגען.
גובערנאטארסקא 37,
ביי י. שימקעוויטש.
אפען ביז 10 אינדערפרי

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און װענערישע קראנקהייטען און ליפטהיילאינסם.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

א אינטעליגענטער
יונגערמאן
מיט ערשטקלאסיגער פראקטיק, זוכט א פאסטען אלס רעזענדער. אפערטען אין אדמ. אונטער „מיכטיג".

אנגעשטעלטע!!!
מיר האבען פאר אייך אויף גינסטיגע בעדינגונגען אויף מאנאטליכע אויסצאהלונגען
ראדיא אפאראטען פון 175 זל.
מינימאלע איינצאהלונג. אומזיסטע פראבע!
Polskie Radjo
Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.

א צימער
פאר 2 יונגעלייט
צום שלאפן
אויף גלובנא 41, ביי ב. שימקעוויטש.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר דאמען.

ווי כמיג נייעס
פאר גאלאנטעריע-סוחרים פון דער פראווינץ און פון לאדז!
גערטעס 25 זל. א טוץ
און טייערער עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל צו קאנקורענץ-פרייזען
מ. צוקער, לאדז דרעוונאווסקא 2

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

כ'קויף
און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, בריליאנטען, דיאמאנטען, פערל
ווי אויך לאמבארד-קוויטען. פלאץ וואלנאשטשי 10
(נעבען מארק), 1-טער שטאק, פראנט, קאפעליוש. 640

Dr. med.
J. Sadokierski
טאמאטאלאג
ספעציאל-ארצט פאר מויל- און קיפער-כירורגיע
צאהנפלייש-קראנקהייטען
רענטגען-דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3—7.
פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, לישאי און ראק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

א צימער און א קוך
אדער 2 צימער — אהן א קוך —
מיט א בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאקאטאר ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אונטער „D".

ZAGINIONY został kwit inkasowy Nr. 7244 na imię Ber, Dolna 6, na ink. weksle Nr. 20421/22
1) Weksel na sumę zł. 50.— pł. 20/XI 29.
2) Weksel na sumę zł. 50.— pł. 1/XII w Łodzi wyd. przez Staromiejski Bank Ludowy w Łodzi. Kwit powyższy zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do Bera, Dolna 6. 11918

אכטונג, צייטונגס-פערקויפער!
די פערוואלטונג פון אונפארטייאישן צייטונגס-פערקויפער-פעראיין מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער, אז מען דארף נישט צו טוישען די קאנצעסיעס אויף דעם קומענדיגען יאהר, אויסער, ווען מען איבערטוישט דעם פונקט. ביטעס וועגען בעפרייען פון פאטענטען איז נאר צייט אבצוגעבען ביז דעם 10. דעצעמבער. אזעלכע ביטעס ווערט געשריבען אין פעראיין אלע טאג פון 8 א זייגער אווענד.
מיט אכטונג די פערוואלטונג. 976

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " 60— " " " " " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18— " " " " " 8 "
פאר א מילימעטער-שורה: איסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך, די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman